

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק
ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'
ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

כב' השופטת איריס רבינוביץ-ברון

יעקב נצר
התובע בתיק 4317-09-16
התובע בתיק 4257-09-16
התובע בתיק 29515-11-15

נגד

1. שי ברק
הנתבע בתיק 4317-09-16

1. איתמר לוי
2. איילת לוי לוי
3. אילון – נהיגה מתקדמת בע"מ
הנתבעים בתיק 4257-09-16

נגד

מדינת ישראל – משרד התחבורה
הנתבע בתיק 29515-11-15

1
2
3

פסק דין

מבוא ורקע עובדתי

1. לפני שלוש תביעות שהוגשו על ידי מר יעקב נצר (להלן: "התובע"). עניינן של התביעות בטענה להפרה של זכות מוסרית בספרי שאלות למבחנים עיוניים לנהיגה.
2. בחודש דצמבר 2003 פרסם משרד התחבורה את מכרז מספר 33/03 והזמין מציעים להגיש הצעות "לכתיבה, עריכה, הוצאה לאור והפצת ספרי שאלות ללימוד והכנה למבחנים עיוניים לנהיגה ברכב פרטי, טרקטור, אופנוע, ציבורי ורכב משא על סוגיו השונים".
- בחודש אוגוסט 2004 זכתה במכרז חברת בורסי – חברה לספרי משפט בע"מ (להלן: "בורסי").
- בחודש פברואר 2005 נחתם חוזה בין משרד התחבורה לחברת בורסי.
- בין בורסי לבין התובע ומר רובינשטיין נחתם הסכם ביחס לציבור הספרים האמורים.
- בשנת 2007 יצא לאור בהוצאת בורסי הספר "מאגר שאלות למבחן העיוני – רכב פרטי, משא קל וטרקטור" (להלן: "ספר בורסי"), אשר אושר לפרסום ע"י משרד התחבורה בשנת 2008.
- במקביל הוצאו אף ספרים נוספים על ידי בורסי ובכללם ספר מאגר שאלות למבחן עיוני ברכב כבד (להלן: "ספר בורסי לרכב כבד").

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

בספר בורסי ובספר בורסי לרכב מנועי צוין כי מחבריו הם : רובינשטיין משה, נצר יעקב (התובע – א.ר.ב), פלוטקין יחיאל ורובינשטיין ינון. עוד צוין כי "© כל הזכויות שמורות למדינת ישראל משרד התחבורה אגף הרישוי 2007".

לאחר הוצאת ספרי בורסי הוקמה ועדה באגף הרישוי במשרד התחבורה לצורך כתיבת שאלות ותשובות ללימודים למבחן העיוני.

בשנת 2011 פרסם משרד התחבורה מאגר שאלות חדש – מאגר משרד התחבורה.

מאגר משרד התחבורה הועמד לרשות הציבור באתר האינטרנט של משרד התחבורה ללא תשלום.

הנתבעים לוי וברק הפנו במסגרת אתרי האינטרנט המופעלים על ידם למאגר משרד התחבורה. הנתבעים לוי במסגרת האתר למד נהיגה – www.nehiga.co.il (להלן : "אתר נהיגה"), והנתבע ברק במסגרת אתר דרך – www.derech.co.il (להלן : "אתר דרך").

3. ת"א 29515-11-15, עניינו תביעה שהוגשה ביום 12.11.15 בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, כנגד מדינת ישראל – משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, מינהל התנועה, אגף הרישוי (להלן : "משרד התחבורה"). בבסיס התביעה, הטענה כי משרד התחבורה הפר את הזכות המוסרית של התובע כאשר לא צוין שמו כיוצר בספר "מאגר שאלות למבחן העיוני רכב פרטי, משא קל וטרקטור" (להלן : "מאגר משרד התחבורה") שפרסם משרד התחבורה.

במסגרת התביעה נגד משרד התחבורה, עתר התובע לצו הצהרתי קבוע המצהיר כי התובע הוא בעל הזכויות המוסריות הראויות להגנה וכי משרד התחבורה הפר זכויות מוסריות אלה בספר שפורסם על ידי משרד התחבורה על כל סוגי המדיה והתכנים השונים בהם הוא פורסם ; צו עשה המורה למשרד התחבורה להעביר לתובע את מחצית הסכום שנתקבל או שיתקבל עבור דמי ההרשמה למבחן העיוני שמקיים משרד התחבורה מדי שנה, משנת 2011 ועד יום התשלום בפועל, כאשר לטענתו סכום זה מסתכם בסך של 40,000,000 ₪ ; להורות למשרד התחבורה לתקן את ספר הלימוד על כל גרסאותיו וסוגי המדיה והתכנים בהם התפרסם על ידי כך שיוסף שמו של התובע כמחבר הספר וכי שמו יתווסף ראשון בסדרת הכותבים של פרסומי משרד התחבורה המבוססים על הספר ; צו עשה לפיו משרד התחבורה יודיע בתוך 7 ימים מיום מתן פסק הדין במכתב מטעמו לכל גורם שיקבל או עשוי לקבל את הספר לידי כל סוג מדיה, כי הזכות המוסרית בספר שייכת לתובע ; צו למתן חשבונות כמפורט בכתב התביעה ; וכן פיצויים בסך 500,000 ₪, כאשר התובע עתר לכך שלאחר מתן החשבונות בית המשפט יאפשר לו לתקן את תביעתו או להגיש כתב תביעה חדש בעניין זה.

משרד התחבורה הגיש כתב הגנה והתובע הגיש כתב תשובה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

4. ביום 5.9.16 הגיש התובע שתי תביעות נוספות, בבית המשפט המחוזי בחיפה. האחת (ת"א 4257-09-16), כנגד מר איתמר לוי, גב' איילת לוי וחברת איילון נהיגה מתקדמת בע"מ (להלן: "הנתבעים לוי"). השנייה (ת"א 4317-09-16), כנגד מר שי ברק (להלן: "ברק"). עניינן של תובענות אלו בטענה כי הנתבעים לוי וברק הפרו את הזכות המוסרית של התובע כאשר לא ציינו את שמו כיוצר באתרי האינטרנט שהם מפעילים ללימודי תאוריה לנהיגה. זאת למרות ההפניה מהאתרים שלהם למאגר של משרד התחבורה והשימוש שעשו לפי הנטען ביצירתו של התובע.

במסגרת התביעה כנגד הנתבעים לוי וברק, עתר התובע לצו הצהרתי המצהיר כי התובע הוא בעל הזכויות המוסריות הראויות להגנה בספר בורסי, וכי הנתבעים לוי וברק במשך 5 השנים האחרונות, משנת 2011, הפרו זכויות מוסריות כמפורט בכתב התביעה; צו מניעה קבוע המורה לנתבעים לוי וברק להימנע מלעשות שימוש כלשהו באתרי האינטרנט בהם לפי הנטען בוצעו ההפרות הנטענות; צו למתן חשבונות כמפורט בכתב התביעה; ופיצויים בסך 500,000 ₪, כאשר התובע עתר לכך שלאחר מתן החשבונות בית המשפט יאפשר לו לתקן את תביעתו או להגיש כתב תביעה חדש בעניין זה.

יצוין, כי בסיכומיו (אשר הוגשו במאוחד לגבי שלוש התובענות) טען התובע אך לגבי הסעדים הכספיים המבוקשים על ידו ולפיכך התובע הלכה למעשה זנח את הסעדים שפורטו לעיל, למעט עתירתו לקבלת פיצויים כספיים. אף לעניין הפיצויים טען בסיכומיו במתכונת שונה, כפי שיפורט בהמשך.

5. בימים 26.12.16 ו-2.1.17 הועברו התביעות כנגד ברק והנתבעים לוי (בהתאמה) לבית המשפט המחוזי מרכז בשל חוסר סמכות מקומית.

ביום 4.1.17 הגישו ברק והנתבעים לוי בקשה לאיחוד הדיון בתובענות לפי תקנה 7 לתקנות סדר הדין האזרחי התשמ"ד – 1984. הבקשה התקבלה ובהחלטת בית המשפט העליון, כב' השופטת ענת ברון נקבע כי תיק 29515-11-15 יועבר לבית המשפט מחוזי מרכז: "בפני אותו מותב שקבועים לפניו הדיונים ב-ת"א 4257-09-16 ו-4317-09-16, והוא שיחליט כיצד לנהוג בהם".

הנתבעים לוי וברק הגישו כתבי הגנה והתובע הגיש כתבי תשובה. בדיון שהתקיים בפני הוחלט על איחוד הדיון בשלוש התובענות.

התובע הגיש בשלוש התביעות הודעות "אודות הקומפוזיציות המקוריות והמפרות הרלבנטיות לדיון בהוכחות..." במסגרתן פירט את ה"קומפוזיציות" המפרות ביחס לכל אחת מהתביעות. במסגרת הודעות אלו ציין ביחס ל"קומפוזיציות" שהתביעות נוגעות להפרתן זהות בספר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 "מאגר השאלות למבחן העיוני רכב פרטי, משא קל וטרקטור" ובספר "מאגר השאלות למבחן
- 2 העיוני הנוגע לרכב כבד" שהוצאו על ידי בורסי.
- 3 התובע ייצג את עצמו בהליכים, הגם שהומלץ לו על ידי בית המשפט להיות מיוצג על ידי עורך
- 4 דין שכן מדובר בהתדיינות בנושא מורכב (ר' פרוטוקול בתיק 4317-09-16 מיום 2.4.17 עמ' 2).
- 5 6. התובע הגיש, בתביעה כנגד משרד התחבורה, תצהיר עדות ראשית מטעמו. בהמשך, לאחר
- 6 שבהחלטה מיום 21.1.18 קיבל את רשות בית משפט לכך, הגיש גם את תצהירו של מר סרגיי
- 7 לוסקוטוב, הגרפיקאי ששולב בפרויקט ספר בורסי. יצוין כי בהחלטה מיום 21.1.18 נקבע כי
- 8 שאלת ההוצאות בקשר להוספת תצהירו של סרגיי לוסקוטוב תובא בחשבון במסגרת פסק הדין.
- 9 מטעם משרד התחבורה הוגשו תצהירי עדות ראשית של מר אהרון אהרון, אשר כיהן כמנהל
- 10 מחוז ירושלים והדרום במשרד התחבורה בין השנים 1987 – 2016; מר חנניה אפנגר, מנהל
- 11 מחוז דרום במשרד התחבורה; מר שלום –שרל נאדם, אשר כיהן כמנהל מחלקת נהיגה ורכב
- 12 באזור הצפון בין השנים 1987 – 2010; מר חיים אלקובי, אשר כיהן כמנהל משרד הרישוי
- 13 באשדוד; ובהמשך הוגש אף תצהירו של מר משה רובינשטיין, שהיה אחד מהמחברים של ספר
- 14 בורסי.
- 15 התובע הגיש בתביעות כנגד לוי וברק תצהירי עדות ראשית מטעמו וכן תצהירים של מר סרגיי
- 16 לוסקוטוב.
- 17 מטעם הנתבעים לוי הוגשו תצהיריהם של מר איתמר לוי וגב' איילת לוי, וכן תצהיריהם של
- 18 מר אופיר חכמון, מתכנת שהיה מנהל הפרויקט להקמתו של אתר Nehiga, ומר יחיאל פלוטקין,
- 19 שהיה שותף לכתיבת השאלות ולצילום הצילומים בספר בורסי. כמו כן, הפנו הנתבעים לוי
- 20 לתצהירי העדות הראשית שהוגשו מטעם משרד התחבורה ולתצהירו של ברק.
- 21 מטעם ברק הוגש תצהירו, וכן הוגשו התצהירים שהוגשו מטעם לוי והתצהירים מטעם משרד
- 22 התחבורה.
- 23 ראוי לציין כי היקף החומר שהוגש על ידי התובע היה רב ביותר.
- 24
- 25 7. בדיוני ההוכחות נחקרו המצהירים מטעם הצדדים, למעט מר פלוטקין. הנתבעים לוי וברק
- 26 ויתרו על חקירתו (ר' עמ' 130 לפרוט' מיום 22.11.18) ומשכך תצהירו לא יהווה חלק ממסכת
- 27 הראיות בתובענה.
- 28 הצדדים הגישו סיכומים בכתב.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1

2

תמצית טענות הצדדים

3

טענות התובע בשלוש התביעות

4 8. התובע טוען בכתב התביעה כי משרד התחבורה הפר את הזכות המוסרית שלו כיוצר במשך

5 ארבע שנים, בהיקף הפרה עצום, כאשר מאות רבות של שאלות ותשובות שחיבר הועתקו באופן

6 מילולי, ולמעלה מ-1,000 שאלות הועתקו תוך סילופן או תוך שנעשו בהן שינויים. עוד טוען

7 התובע כי הופרה זכותו המוסרית בצילומים שצילם ובאיורים שאייר. בכתב התשובה התייחס

8 אף לתרשימים וטען להפרה: "באיורים/תרשימים שאייר ורשם" (סעיף 13 לכתב התשובה).

9 בתובענות נגד הנתבעים לוי ונגד ברק, התובע טוען כי יש לו זכות מוסרית בכל הטקסטים,

10 הצילומים, האיורים והתרשימים שחיבר בספר בורסי לרכב כבד וכי זכותו ששמו ייקרא בכל

11 עמוד שיש בו העתקה של השאלות והתשובות, הצילומים, האיורים והתרשימים, בכל מדיה.

12 לטענת התובע, הנתבעים לוי וברק, לפי העניין, העתיקו ממאגר משרד התחבורה את השאלות,

13 הצילומים, האיורים והתרשימים שיצר התובע, באתרי האינטרנט המופעלים על ידם ובכך

14 הפרו את הזכות המוסרית של התובע.

15 התובע מפרט בהרחבה במסגרת כתבי התביעה את ההפרות הנטענות, תוך השוואה בין ספר

16 בורסי למאגר משרד התחבורה ובתביעות נגד הנתבעים לוי וברק – גם תוך השוואה לאתרי

17 האינטרנט המופעלים על ידם.

18 9. התובע טוען כי השקעתו בסך מוערך של למעלה מ-1,000,000 ₪ ירדה לטמיון, תוך פגיעה קשה

19 במוניטין שלו כמחבר השאלות והתשובות, השייך רק לו ולא לאיש אחר.

20 10. לטענתו, הנתבעים בשלוש התביעות ידעו היטב במשך לפחות 10 שנים כי התובע הינו היוצר של

21 השאלות והתשובות. בתביעות נגד הנתבעים לוי וברק, התובע טוען כי אלו ידעו על זכותו

22 המוסרית של התובע.

23 11. התובע טוען כי לנתבעים בשלוש התביעות לא עומד אף אחד מן השימושים המותרים הקבועים

24 בחוק, במיוחד לנוכח העובדה כי משרד התחבורה לא נתן "קרדיט" לתובע בפרסומיו, עשה

25 שינויים וסילף טקסטים, נתונים, דוגמאות וצילומים בלא ידיעת התובע ובלא הסכמתו.

26 התובע טוען כי הנתבעים בשלוש התביעות התנהלו בחוסר תום לב; העניקו זכויות מוסריות

27 לעובדיהם ביצירות התובע ללא הסכמתו; התעשרו ולא במשפט על חשבונו; גזלו וגוזלים את

28 קניינו הרוחני; והתרשלו כלפיו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

12. הנתבעים לוי וברק העתיקו העתקה של "מעשה קוף" את מאגר משרד התחבורה, אשר יצא במהדורה מודפסת, ממחושבת ובאתר האינטרנט של משרד התחבורה. התובע טוען כי מאגר משרד התחבורה מפר את זכויותיו המוסריות, ולכן גם הנתבעים לוי וברק, מפירים את זכותו בעוצמה גבוהה יותר. התובע מפרט בכתב התביעה נגד ברק הפרות משנת 2008, משנת 2009 - 2011 ומשנת 2011 אך, התובע מבקש סעדים רק בנוגע לפרסום משנת 2011 קרי מהמועד בו החל ברק, לטענת התובע, להעתיק את הספר של משרד התחבורה "מאגר השאלות החדש למבחן התיאוריה" (ר' ס' 151 לכתב התביעה כנגד ברק).
13. בתביעה נגד משרד התחבורה, התובע טוען כי למשרד התחבורה צמח רווח של 80,000,000 ₪ בשל ההפרה והתובע זכאי לתמלוגים סבירים בגין זכותו המוסרית בעקבות ההפרה, ובכללם 40,000,000 ₪ שהם מחצית מהתקבולים שקיבל משרד התחבורה ממבחני התיאוריה מנבחנים שעשו שימוש בספר ההכנה באחת המדיות שבהן התפרסם.
- התובע טוען כי בית המשפט רשאי לפסוק לו בשל כל הפרה פיצויים בלא הוכחת נזק בסכום שלא יעלה על 100,000 ₪. לטענתו, הוא לא יכול לקבוע את היקף הנזק, אך שיעורם של הנזקים אינו קטן מ-500,000 ₪. יחד עם זאת, התובע עותר למתן חשבונות ופירט את נזקיו לפני מתן חשבונות בסך של 44,250,000 ₪. התובע העמיד את התביעה על סכום 500,000 ₪ לצורך אגרה.
14. בתביעות נגד הנתבעים לוי וברק, התובע טוען כי בית המשפט רשאי על פי בקשה לפסוק לו בשל כל הפרה פיצויים בלא הוכחת נזק בסכום שלא יפחת מ 10,000 ₪ ושלא יעלה על 20,000 ₪, אם יקבע בית המשפט כי הדין החל הוא הדין הקודם בשל מועד יצירתן של יצירות התובע. לחילופין, אם יקבע בית המשפט כי חל הדין החדש רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים ללא הוכחת נזק בסכום שלא יפחת מ – 100,000 ₪.
- התובע טוען כי בהערכה שמרנית וראשונית לנתבעים לוי צמח רווח של 10,000,000 ₪ בשל ההפרה וכי לברק צמח רווח בסך של 5,800,000 ₪. התובע זכאי לתמלוגים בסכומי עתק בגין זכותו המוסרית.
- התובע עותר למתן חשבונות ופירט את נזקיו לפני מתן חשבונות בסך של 13,580,000 ₪ בתביעה נגד הנתבעים לוי ו-10,870,000 ₪ בתביעה נגד ברק. עם זאת, התובע העמיד את סכום התובענות לפני מתן חשבונות על סכום של 500,000 ₪.
- התובע טוען כי לפי החוק הישן סך הפיצוי הסטטוטורי המינימלי ללא הוכחת נזק בתביעה נגד הנתבעים לוי הוא 3,380,000 ₪ ובתביעה נגד ברק הוא 3,560,000 ₪.
15. בכתבי התשובה טוען התובע כי התובענה איננה מתייחסת לזכות היוצרים, השייכת למשרד התחבורה, אלא לזכותו המוסרית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 לטענתו, משרד התחבורה הודה בכתב הגנתו שלתובע כמה זכות מוסרית ביצירותיו.
- 2 עוד טוען התובע כי בניגוד לנטען על ידי הנתבעים לוי וברק, קיימת בינו לבינם יריבות, כמפורט
- 3 בכתבי התשובה הרלבנטיים.
- 4 הנתבעים לא קיבלו רשות בכתב מהנהלת אגף הרישוי לעשות שימוש מסחרי בשאלות,
- 5 בתשובות, בצילומים, באיורים ובתרשימים.
- 6

טענות משרד התחבורה

- 7
- 8 16. משרד התחבורה טוען כי מעולם לא התקשר עם התובע ולא הזמין מהתובע עבודות. את הספר
- 9 הוציאה בורסי, עימה התקשר משרד התחבורה בחוזה אשר לפיו זכות היוצרים הכלכלית נתונה
- 10 למשרד התחבורה. משרד התחבורה טוען כי התביעה היתה צריכה, אם בכלל, להצטמצם
- 11 לשאלת הזכות המוסרית בלבד.
- 12 למשרד התחבורה אין ידיעה אם ועד כמה ביצע התובע את העבודה שלו מול בורסי.
- 13 מדובר ביצירה אחת, ואם בכלל היתה הפרה, מדובר בהפרה אחת.
- 14 עוד טוען משרד התחבורה כי השאלות שהוכנו על ידי התובע או אחרים לצורך ספר בורסי היו
- 15 לקויות מבחינה מקצועית, והדבר הוביל לעליה באחוז הכישלונות במבחני התאוריה.
- 16 17. התובע המתין חמש שנים ללא מעש (משנת 2011) ולא שלח מכתב התראה או דרישה לגבי הזכות
- 17 המוסרית הנטענת, ובשל כך נגרם למדינה נזק ראייתי.
- 18 18. כתב התביעה רצוף סתירות. כך, בניגוד לנטען על ידי התובע כי כתב, אייר וצילם ביחד עם אדם
- 19 נוסף, עולה מהפתיח לספר בורסי (נספח א' לכתב התביעה) כי מדובר בארבעה יוצרים, ואף
- 20 נראה כי אין זו הרשימה המלאה.
- 21 על התובע להוכיח את זכותו באיורים ובתצלומים, בפרט לאור זאת שהוא עצמו כתב כי הכין
- 22 אותם בשיתוף עם גורמים נוספים או באמצעות גורמים נוספים.
- 23 אין ביצירה הנטענת זכות יוצרים בהיותה נעדרת מקוריות.
- 24 משרד התחבורה טוען כי הזכות ששמו של היוצר ייקרא על יצירתו היא בהיקף ובמידה
- 25 הראויים בנסיבות העניין. בענייננו, ההיקף והמידה הראויים הם לא לציין את שמות התורמים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

19. הזכות למנוע סילוף כפופה לסייגים בסעיף 46(2) ובסעיף 50 לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007 (להלן: "חוק זכות יוצרים 2007"). התובע לא הוכיח את זכותו המוסרית, הוא נוהג בערפול לגבי היקף פעילותו המדויק בחיבור הספר ויש לזקוף עניין זה לחובתו.
- עוד נטען כי תיקון שאלות שגויות, מטעות או מבלבלות איננו בבחינת סילוף, ופעילותו של משרד התחבורה היתה סבירה בנסיבות העניין.
20. כל הטענות הנוגעות להיקף המסחרי של השימוש אינן רלבנטיות, והן פרי בלבול וערבוב בין הזכות המוסרית לבין הזכות החומרית השייכת למשרד התחבורה.
- מדובר בפרסום חד פעמי ולא בהפרה יומיומית החוזרת על עצמה.
- מדובר במסכת אחת של מעשים בהתאם לסעיף 56(ג) לחוק זכות יוצרים 2007, המהווה מסכת שימושים לגיטימית של משרד התחבורה בזכות הכלכלית שלו.
- משרד התחבורה טוען כי החוק קובע שפיצוי ללא הוכחת נזק יהיה לכל היותר בסך 100,000 ₪ בגין מסכת מעשים אחת.

טענות הנתבעים לוי וברק

21. הנתבעים הצטרפו לטענות ההגנה של משרד התחבורה.
22. הנתבעים לוי וטוענים להעדר יריבות בין התובע לנתבע 1, מר לוי, שהינו עובד שכיר של הנתבעת 3. נטען כי הנתבע 1 צורך לצורך אמצעי לחץ ומשיקולים שאינם תמי לב.
- הנתבעת 2, גב' לוי, הינה בעלת מניות בנתבעת 3 ואין תשתית עובדתית לשם הצדקת הרמת מסך.
- ברק טוען להעדר יריבות אישית נגדו לאחר שביום 31.12.11 מכר את זכויותיו באתר דרך לחברת א.ר. נהיגה ופרויקטים 2009 בע"מ.
23. בהליך בורות דומה שהתנהל בין שותפו של התובע, מר משה רובינשטיין, לבין ברק העיד התובע כי כל זכויות הקניין הרוחני שייכות למדינה.
- בת"א 6343-11-08 (שלום רשל"צ) (שהתנהל בין בורסי לנתבעים לוי-א.ר.ב, להלן: "תביעת בורסי") נשאל התובע בחקירתו לגבי דרישתו לשמור על זכויותיו ככותב, שסורבה על ידי המדינה והתובע אישר שהסתפק בתמלוגים ממכירת הספרים. התובע מאשר בעצמו כי כל זכויותיו שייכות למדינה ולה בלבד, והזכות היחידה שעומדת לו היא זו הנובעת מההפצה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 עדויות התובע בהליכים האמורים מהוות הודאת בעל דין לפיה לא מסורות לו כל זכויות מלבד
- 2 אלה המסחריות הנובעות מההפצה.
- 3 נוסף על כך, ככל שיש לתובע זכויות הן במסגרת ההתקשרות בינו לבורסי, לכן לא עומדת לו
- 4 זכות תביעה נפרדת, והוא מושתק מלהעלות טענות בנפרד מבורסי, שמצתה את זכויותיה כנגד
- 5 נתבעים אחרים.
- 6 לנוכח האמור לעיל, לא קיימת יריבות בין הנתבעים לבין התובע ויש לדחות את התביעה על
- 7 הסף.
- 8 24. הנתבעים לוי טוענים כי מאגר השאלות שהופיעו באתר "נהיגה" הוא פרי פיתוח של הנתבעת
- 9 3, ומאגר משרד התחבורה התווסף לאתר האינטרנט רק בשלהי 2014. ההכנסות מאתר "נהיגה"
- 10 אינן קשורות למאגר השאלות, לא במישרין ולא בעקיפין, והן בגין שיטת לימוד ייחודית של
- 11 הנתבעת 3.
- 12 הנתבעים לוי טוענים כי חמישים ושתיים שאלות המופיעות במאגר נוסחו על ידי הנתבע 1.
- 13 התובע בעצמו ו/או באמצעות מי מטעמו נטלו שאלות ממאגר הנתבעים לוי ללא כל רשות או
- 14 זכות וכללו אותן במאגר שהוזמן מבורסי על ידי המדינה ויצרו מצג שווא לפיו לכאורה התובע
- 15 כתב את השאלות.
- 16 25. הזכויות במאגר משרד התחבורה הן של מדינת ישראל. המאגר הופץ על ידי מדינת ישראל ללא
- 17 תשלום, תוך עידוד להורדתו ושימוש בו על ידי כל חפץ בכך. כמו כן, דבר המחבר הינו מטעם
- 18 משרד התחבורה וניתן "קרדיט" לחברי צוות שחיברו את המאגר וליועצים, שהתובע אינו מנחה
- 19 ביניהם.
- 20 הנתבעים טוענים כי לא ידעו ולא יכלו לדעת שלתובע קיימת שייכות כלשהי לחומרים בהם הוא
- 21 טוען לזכויות, בהתחשב בכך שמשרד התחבורה מציג את מאגר השאלות כשלו ושל בלבד, הוא
- 22 הבעלים של כל הזכויות והוא אף הזמין את הציבור להוריד את המאגרים בקבצים ייעודיים
- 23 להורדה.
- 24 סעיפים 57-62 להסכם בין משרד התחבורה לבין בורסי שוללים כל זכות אשר מוענקת מטבעה
- 25 ליוצר. בורסי יודע כי אין לו ולא יכולה להיות לו כל זכות כיוצר, ומשכך ודאי לא תהיינה זכויות
- 26 לקבלן המשנה (התובע) שאין לקבלן הראשי (בורסי).
- 27 26. לתובע אין את הזכויות להן הוא טוען, מאחר והוא נטל איורים ותמונות מספר גרמני; כמו כן
- 28 את האיורים אייר גרפיקאי או מאייר ששכר התובע ולא התובע עצמו וגם התמונות או חלקן
- 29 לא צולמו על ידו ולכן הוא לא מחזיק בזכויות המוסריות; המאגר הושתת על שאלות שהועמדו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 לרשות התובע; דרישות המכרז שוללות כל יצירתיות ומאלצות ביצוע פונקציונאלי שאינו זוכה
- 2 להגנות מתחום הקניין הרוחני לרבות ובעיקר זכות מוסרית; עבודתו של התובע היתה לקויה
- 3 במידה קיצונית ואילצה הקמת ועדה לטיפול בכך.
- 4 לנוכח האמור לעיל, התובע מתנהל בחוסר תום לב.
- 5 27. התובע נהג בשיהוי קיצוני אשר יש בו כשלעצמו ויתור על כל טענה, דרישה או זכות, וכתוצאה
- 6 מהשיהוי נגרם לנתבעים נזק ראייתי.
- 7 28. הסעדים הנתבעים מתאימים לתביעה בגין זכות כלכלית, בעוד הסעדים בתביעה לזכות מוסרית
- 8 הינם זכות לקבלת "קרדיט" וזכות למניעת סילוף.
- 9 29. הנתבעים טוענים לתחולתם של הסייגים הקבועים בסעיף 46(ה) וכן לסעיף 50 לחוק זכות
- 10 יוצרים 2007.
- 11
- 12

דין והכרעה

הדין החל על התביעות

- 13
- 14 30. חוק זכות יוצרים 2007 ביטל את תוקפם של חוק זכות יוצרים, 1911 (להלן: "חוק זכות יוצרים
- 15 1911") ופקודת זכות יוצרים (למעט סעיפים 33-36, אשר נותרו בתוקף).
- 16 החוק קובע, בסעיף 77, כי תחילתו של החוק שישה חודשים מיום פרסומו. החוק פרסם ביום
- 17 25.11.07, כך שהוא נכנס לתוקף ביום 25.5.08.
- 18 סעיף 78(א) לחוק זכות יוצרים 2007 קובע כך: "הוראות חוק זה יחולו גם לגבי יצירה שנוצרה
- 19 לפני יום התחילה, בכפוף להוראות סעיפים קטנים (ב) עד (י)".
- 20 סעיף 78(ג), הרלבנטי לענייננו, קובע כך:

"על פעולה ביצירה שנעשתה לפני יום התחילה לא יחולו הוראות פרק ח' לעניין הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית ולעניין תרופות, וימשיכו לחול לגביה, לעניינים אלה, הוראות הדין הקודם; ואולם, פעולה כאמור שאינה מהווה הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית לפי הוראות חוק זה, לא תהיה לגביה זכות תביעה לפי הוראות הדין הקודם."

- 21 בענייננו, ביחס למשרד התחבורה, התובע טוען לפעולות שבוצעו על ידי משרד התחבורה משנת
- 22 2011 (ר' ס' 35 לכתב התביעה בתביעה נגד משרד התחבורה). זהו המועד הרלבנטי גם בתביעה
- 23 נגד הנתבעים לוין (ר' בסעיף 243 לכתב התביעה שם). בתביעה נגד ברק, טוען התובע לפעולות
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 שבוצעו על ידי ברק החל מיולי 2008 (ר' סעיף 38) אך הוא תובע רק בנוגע לפרסום משנת 2011
2 (ר' ס' 151 לכתב התביעה שם).

3 כלומר, כל ההפרות הנטענות בוצעו לאחר יום התחילה של חוק זכות יוצרים 2007 ומכאן,
4 שחוק זה הוא החל על התביעות (ר': ת"א (מחוזי מרכז) 9289-02-09 גולני נ' כהן, ס' 79 לפסק
5 הדין (פורסם במאגרים, 08.02.2012) (להלן: "עניין גולני"); ת"א (מחוזי ת"א) 1219-09 פוגטש
6 נ' כנרת זב"מ-דביר מוציאים לאור בע"מ, ס' 11 לפסק הדין (פורסם במאגרים, 03.03.2013)).

7

8 **האם מדובר ב"יצירה"?**

9 31. בהתאם לחוק זכות יוצרים 2007, "זכות מוסרית" מוקנית ליוצר של "יצירה". התובע טוען כי
10 השאלות, האיורים, התרשימים והצילומים נשוא התובענות באים בגדר "יצירה".

11 במסגרת תצהיריו בתביעות לוי וברק ובסיכומיו, טוען התובע כי יש להתייחס לשאלות המלוות
12 באיורים, תרשימים ו/או צילומים כאל "קומפוזיציות". הנתבעים ומשרד התחבורה טוענים כי
13 מדובר בהרחבת חזית אסורה.

14 התובע טוען כי אין המדובר בהרחבת חזית וכי היה "הסדר דיוני" לפיו מסר את הודעתו ביחס
15 ל"קומפוזיציות" אליהן מתייחסות התביעות ולכן אין המדובר בהרחבת חזית.

16 יצוין כי בהחלטה מיום 06.11.2018 בבקשה למחיקת סעיפים מתצהיר עדות ראשית מטעם
17 התובע שניתנה בהקשר לטענה להרחבת חזית, ביחס לשאלה לאיזה מספרי בורסי שהתובע היה
18 בין המחברים שלהם נטען להפרת הזכות המוסרית, נקבע בין היתר, כי "לא תותר כל חריגה
19 והרחבת חזית מהטענות בכתב התביעה ומהסעדים שהתבקשו במסגרתו שעניינם אך ורק
20 הפרה נטענת של זכויותיו בהתייחס לספר ההכנה לרכב פרטי".

21 מעיון בכתבי התביעה עולה כי אין בהם זכר למונח "קומפוזיציה". הגשת הרשימות נועדה, לפי
22 המפורט בהן, להבהיר את מצב הדברים ביחס למה הן השאלות שאליהן מתייחסות התביעות.

23 ב"כ הנתבעים העלה במועד את הטענה כי השימוש של התובע במונח של "קומפוזיציות"
24 שהופרו לטענתו על ידי הנתבעים, מהווה הרחבת חזית אסורה (ר' עמ' 17 ש' 32 – 34 לפרוט'
25 הדיון מיום 07.11.2018).

26 אוסיף, כי השאלה האם מדובר בהרחבת חזית אסורה מתעוררת, רק ככל שהתובע טוען כי יש
27 ערך נוסף לקומפוזיציות ככאלו, שכן בסיכומיו הוא מציין כי יש משמעות לאופן העמדת
28 הצילומים ביחד עם השאלה וכדומה. אני מוצאת כי מאחר וטענות אלו לא פורטו בכתבי
29 התביעה, המדובר בהרחבת חזית אסורה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 עם זאת, אף התובע עצמו מציין כי תביעותיו עניינן טענות להפרה של זכויותיו בשאלות,
- 2 בצילומים באיורים ובתרשימים.
- 3 לכן, אבחן את טענתו של התובע ביחס לשאלות, הצילומים, האיורים והתרשימים, תוך
- 4 מודעות לכך שבסופו של דבר, מדובר בשאלות שמלוות באמצעי המחשה שונים, בין אם מדובר
- 5 באיורים, צילומים או תרשימים.
- 6 32. המדינה טוענת כי אין המדובר ב"יצירה", שכן מדובר בתחום תוכן של כללי תעבורה, כאשר
- 7 מעדותו של התובע ושל רובינשטיין, אשר התובע טוען כי חיברו את השאלות יחדיו, עולה כי
- 8 נסמכו על הספרים הבסיסיים בתחום. עוד עולה מהעדויות כי הם נעזרו בקבצי שאלות קודמים,
- 9 ובכללם המאגר שהיה קיים של שאלות במשרד התחבורה.
- 10 בנוסף לכך, התובע עצמו העיד כי הם שילמו לצורך תרגום שאלות מגרמנית (ר' עמ' 23 לפרוט'
- 11 הדיון מיום 7.11.18).
- 12 אני סבורה כי יש להבחין בין שני עניינים שונים. ככל שהטענה היא כי מדובר בהעתקה של
- 13 שאלות שהיו כבר בנמצא, הרי שהמשמעות היא כי אין המדובר ביצירה של התובע. שאלה זו
- 14 תידון בהמשך. בשלב זה אנו דנים בשאלה האם השאלות כשלעצמן עומדות בדרישה של סעיף
- 15 4 לחוק זכות יוצרים, המעניק זכות יוצרים ב"יצירה מקורית". כלומר, קיימת דרישה
- 16 ל"מקוריות" והשאלה האם השאלות בספר בורסי, אשר התובע טוען כי חיבר אותן יחד עם
- 17 רובינשטיין, בכלל עומדות בדרישת המקוריות.
- 18 33. הדרישה ל"מקוריות" פורשה באופן מצמצם (ר' ע"א 8485/08 The FA Premier League
- 19 Limited נ' המועצה להסדר ההימורים בספורט (פורסם במאגרים, 14.3.10), בפסקה 38
- 20 לפסק דינו של כב' השופט גובראן).
- 21 לפיכך, גם אם מדובר בשאלות שנוגעות למצבי תחבורה ושאינן בהן ייחוד רב, אינני סבורה כי
- 22 ניתן לומר ששאלות מסוג זה אינן עומדות בדרישת המקוריות, באופן שאין להתייחס אליהן
- 23 כ"יצירה" לעניין חוק זכות יוצרים.
- 24 34. לנוכח האמור, אני סבורה כי, ככל שיוכח שמדובר בשאלות שאכן התובע חיבר, בצילומים
- 25 שהתובע צילם, באיורים שהתובע אייר או בתרשימים שיצר, ועניין זה יידון להלן, הרי שאלה
- 26 באים בגדר יצירה החוסה תחת הגנת חוק זכויות יוצרים. אולם, סוג היצירה בה מדובר משפיע
- 27 על היקף ההגנה הניתנת לה מפני פגיעה ב"זכות מוסרית", כפי שיפורט להלן.
- 28
- 29

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 האם התובע חיבר את השאלות בגין הוא תובע?

2 35. התובע העלה גרסאות שונות לגבי כמות השאלות מתוך ספר בורסי אשר הוא חיבר (יחד עם
3 רובינשטיין).

4 כמפורט בסיכומי התובע, מההודעות שנמסרו ביום 11.4.18 עולה כי התביעה כנגד משרד
5 התחבורה מתייחסת להפרת 247 "קומפוזיציות" משמע 247 שאלות עם אמצעי המחשה שונים,
6 ביחס לנתבעים לוי עולה כי התביעה מתייחסת להפרת 171 "קומפוזיציות" וביחס לברק מדובר
7 בתביעה על הפרת 101 "קומפוזיציות".

8 להוכחת הטענה כי התובע הוא המחבר של השאלות, התובע מפנה בסיכומיו לעדותו וכן לעדות
9 העד מטעמו לוסקטוב, ואף לעדותו של רובינשטיין, אשר הובא כעד מטעם משרד התחבורה.

10 התובע אף נסמך על כך ששמו נזכר בין ה"מחברים" בפתח ספר בורסי. התובע מציין כי בשל כך
11 חלה החזקה בסעיף 164(1) וסעיף 78(ט) לחוק זכות יוצרים 2007, ומפנה אף לסעיף 21 לחוק זכות
12 יוצרים 1911.

13 36. בסעיף 164(1) לחוק זכות יוצרים 2007 נקבע כך :

14 "מופיע על היצירה בדרך המקובלת שמו של אדם כיוצר היצירה, חזקה היא

15 שאותו אדם הוא יוצר היצירה;"

16 בענייננו, מופיעים שמות של מספר מחברים, בהם התובע. במצב דברים זה השימוש בחזקה
17 מורכב יותר.

18 זאת, בפרט כאשר התובע שינה את גרסתו העובדתית לעומת האמור בכתב התביעה. בסעיף 9
19 לכתב התביעה כנגד משרד התחבורה טען התובע כי חיבר 1112 שאלות: "9. בנסיבות אלו
20 לתובע קיימת זכות מוסרית בכל הטקסטים שחיבר שהינם 1112 שאלות, תשובות האמת
21 ותשובות מסיחות (להלן גם – השאלות והתשובות)..." (ההדגשה במקור – א.ר.ב.).

22 כאשר נשאל על כך בחקירתו הנגדית השיב כך (ר' בעמ' 20 ואילך לפרוט' הדיון מיום 7.11.18):

23 "ש. אתה יוצר של כל ה 1,112 שאלות בספר בורסי?

24 ת. לא את הכל אני כתבתי. אני לא היוצר של הכל.

25 ש. למה לא דייקת כשטענת בתביעתך, סעיף 9, שלתובע קיימת זכות

26 מוסרית בכל הטקסטים שחיבר שהינם 1,112 שאלות תשובות וכו'.

27 ת. יכול להיות שעשיתי הכללת יתר."

28 בסעיף 5 לתצהירו מיום 1.1.17 בתביעה כנגד המדינה הצהיר כך :

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 "התובע כתב יחד עם אדם נוסף משה רובינשטיין (להלן – "התובע") את

2 השאלות, התשובות, הנכונות והתשובות המסיחות של ספרי ההכנה. ..."

3 ואילו בחקירתו הנגדית העיד כך (ר' עמ' 18 לפרוט' הדיון מיום 7.11.18):

4 "ש. אתה טוען שהופרה זכותך המסחרית (צ"ל "המוסרית" – א.ר.ב.) ב 247

5 קומפוזיציות?

6 ת. נכון. אותן שאלות וקומפוזיציות שחיברתי יחד עם משה רובינשטיין.

7 יתר השאלות ויתר התמונות כתבו אותם אחרים. " (ההדגשה הוספה –

8 א.ר.ב.).

9 משעה שהתובע, אף לטענתו, חיבר רק של חלק מהשאלות בספר בורסי ומדובר בארבעה

10 מחברים, אני מוצאת כי התובע איננו יכול להסתמך על החזקה האמורה על מנת לטעון כי כל

11 השאלות בספר חוברו על ידו. מכאן שאף אין די בה כדי לבסס את טענתו כי הוא שחיבר את

12 השאלות נשוא התובענה.

13 37. לפיכך, אני סבורה כי הנטל להוכיח כי התובע אכן חיבר את השאלות בגין הוא טוען להפרה

14 מוטל עליו.

15 בהקשר זה אוסיף כי כאשר הועלתה במהלך הדיונים השאלה האם לצרף כצדדים לתובענות

16 את שאר המחברים, התובע התנגד לכך נחרצות.

17 38. האם התובע הוכיח כי חיבר את השאלות אשר ביחס לשימוש בהן הוא תובע פיצוי?

18 רובינשטיין העיד בעניין זה כך (פרוט' הדיון מיום 21.11.2018, מעמ' 75 ואילך):

19 "ש. אנחנו, אני מזכיר לך, אנחנו יחד ישבנו וכתבנו את השאלות מתקנה

20 מספר אחת עד 168. אתה זוכר ? אני מזכיר לך.

21 ת. יש חלק גדול מהשאלות שכתבנו יחד, יש חלק מהשאלות שכתבנו

22 לחוד. אם זה מדובר על השאלות שציינת אני לא זוכר. יש שאלות שכל

23 אחד כתב לחוד

24 ש. אני זוכר שאני לא כתבתי שאלות על רכב ציבורי. אני זוכר שלא כתבתי

25 שאלות ברכב כבד. את הליבה כתבנו יחד, אני חוזר, ישבנו יחד באותו

26 החדר. מתקנה 1 עד תקנה 168. אני מזכיר לך. תנסה לחדד את זיכרונוך

27 אני זוכר בוודאות שחלק מהשאלות כתבנו יחד. אם אתה מפנה אותי

28 לשאלה כזו או אחרת אני לא זוכר.

29 ש. אני מפנה אותך לקבוצה של תקנות שהם הליבה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 ת. אני אענה לך אותו הדבר. אני בוודאות לא מכחיש את מה שאתה אומר

2 שחלק מהשאלות כתבנו יחד וחלק לחוד, וחלק כתבו אנשים אחרים

3 ש. האחרים שכתבו אני זוכר. כל אחד כתב וכל אחד קיבל את הקרדיט

4 שלו. אין שום שאלה שלקחנו מגורם אחר, העתקנו איזה שאלה או

5 תשובה ממקום אחר?

6 ת. שאלות אחת לאחת לא העתקנו, רעיונות לשאלות העתקנו. למשל

7 שאלה בנושא מסוים העתקנו את הרעיון של השאלה לא העתקנו מילה

8 במילה משום מקום. מעבר לזה, קיבלנו מאגר שאלות ממשרד

9 התחבורה וזרקנו אותו לפח לא השתמשנו באף שאלה משם.

10 ש. אנחנו חתמנו עם בורסי לגבי זכויות כלכליות, זכויות יוצרים, ואת

11 הספרים שאנו כתבנו כתבנו שזכויות יוצרים שייכים למשרד

12 התחבורה?

13 ת. אני זוכר שמשרד התחבורה עמד על כך שאנו נחתום שאין לנו זכויות

14 בספר הזה." (ההדגשות הוספו – א.ר.ב.).

15 עדותו של רובינשטיין בעניין זה אמינה עלי.

16 המסקנה העולה ממכלול הדברים היא כי לפחות לגבי חלק מהשאלות נשוא התביעות, הן

17 נכתבו על ידי התובע ביחד עם רובינשטיין ולגבי חלקן הן נכתבו על ידי התובע בלבד.

18

19 **הצילומים**

20 39. התובע טוען כי כל הצילומים נעשו על ידו (ר' סעיף 5 לתצהיר התובע בתביעה כנגד משרד

21 התחבורה). עוד הוא טוען כי קיימת חזקה לפיה הוא היוצר של הצילומים, כמי שהנגטיבות

22 בידיו. בהקשר זה מפנה התובע לסעיף 78(ט) לחוק זכות יוצרים 2007 הקובע כך: "לעניין זהות

23 מחבר היצירה של יצירת צילום לפי סעיף 21 לחוק זכויות יוצרים שנוצרה לפני יום התחילה...

24 ימשיכו לחול הוראות הדין הקודם". התובע מפנה לחזקה שבסעיף 21 לחוק זכות יוצרים 1911

25 שעניינו זכויות יוצרים בצילומים, ונקבע בו כי "...האיש שהיה בעל הנגיבה בעת עשייתה

26 יהא דינו כמחבר היצירה...". לטענת התובע בהתאם לחזקה האמורה מי שהוא בעל הנגיבה

27 (ולטענתו כיום מי שבידיו קבצים דיגיטליים) יהא דינו כמחבר היצירה.

28 אולם, התובע לא ביסס את טענתו כי בהתאם לחוק יש להחיל את החזקה שנקבעה לגבי

29 נגיבים גם לגבי קבצים דיגיטליים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

40. התובע נשאל בחקירתו כך : "ש. משה רובינשטיין צילם צילומים לספר? ת. שניים" (ר' עמ' 20 לפרוט' הדיון מיום 7.11.2018).

מאידך, רובינשטיין העיד ביחס למספר צילומים רב יותר בספר כי צולמו על ידו (ר' בעמ' 78 – 79 לפרוט' הדיון מיום 21.11.18) :

"ש. אני אומרת לך שמר נצר, התובע, ציין בחקירתו ששתיים מבין

התמונות אתה צילמת ואת היתר הוא זה שצילם. מה דעתך על

האמירה הזו?

ת. לא נכון בעליל.

ש. תיקח לידך את הספר של בורסי, אני מפנה אותך לעמוד 12 שאלה 30.

האם אתה יודע לומר לנו מי צילם את התמונה הזו?

ת. אני צילמתי

ש. אני מפנה אותך לעמוד 31, בעמוד זה מופיעות שתי תמונות, אחת

בשאלה 105 ואחת 106. מי צילם את התמונה

ת. בוודאות הם צולמו על ידי. התמונות צולמו ברכב בתנועה והרכב הוא

רכב שמר נצר נהג בו.

ש. מפנה אותך לעמוד 37, שאלה 132, מופיעה תמונה האם אתה יודע מי

צילם אותה?

ת. אני צילמתי את התמונה הזו.

ש. מפנה אותך לעמוד 40, שאלה 142, האם אתה יודע מי צילם את

התמונה?

ת. אני צילמתי את התמונה.

ש. חוזר על השאלה בהתייחס לעמוד 43 שאלה 154. האם אתה יודע מי

צילם את התמונה?

ת. צילמתי את התמונה במושב שגרתי בו.

ש. מפנה אותך לעמוד 49, שאלה 179. חוזר על השאלה

ת. זו תמונה שאני צילמתי, מר נצר נוהג ברכב המצולם.

...

ש. מפנה אותך לעמוד 226, שאלה 881

ת. אני צילמתי, צילמתי את מר אבי קרמר שבא לבקר אותי במושב בו אני

מתגורר, הוא יוצא מהשביל שמוליך לבית העלמין של המושב.

ש. מפנה אותך לעמוד 228, שאלה 890

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 ת. אני צילמתי את התמונה בעליה לשרונה
- 2 ש. מפנה אותך לעמוד 233, שאלה 911
- 3 ת. זו תמונה שקשה למצוא אותה, מצב שלא יכול להתקיים במושב שער
- 4 אפרים. אני התגוררתי שם וצילמתי אותה.
- 5 ש. מכיוון שציננת שזה מצב שלא יכול להתקיים, תסביר את עצמך
- 6 ת. מצד אחד כביש חד סטרי ומצד שני תן זכות קדימה. לא יכול להיות
- 7 שיבוא רכב מהצד השני.
- 8 ש. עמוד 234, שאלה 915
- 9 ת. צילמתי אותה ברעננה ברחוב הראשי.
- 10 ש. עמוד 235, שאלות 916,917,918,919
- 11 ת. התמונות 917,918 - הגיע אליי חבר מהמושב בשם פרנקנשטיין יצחק
- 12 שהוא מצולם בתמונות האלה, לקחתי אותו לצורך צילום של פוזיציות
- 13 מסוימות."

- 14 עדות מפורטת זו אמינה עלי ונתמכת בצילומים עצמם.
- 15 כמו כן, בפתיח לספר בורסי נכתב "צילום: נצר יעקב, רובינשטיין משה".
- 16 די בכך על מנת לסתור את טענת התובע כי כל הצילומים צולמו על ידו במצלמתו. יחד עם זאת,
- 17 בהתבסס על החזקה והרישום בפתיח לספר בורסי ולאחר עיון בקבצים שצורפו לתצהיר
- 18 התובע, שוכנעתי כי אכן חלק מהצילומים נשוא התביעות צולמו על ידו.

19

20 האיורים

- 21 41. בכל הנוגע לאיורים, התובע טוען כי נעשו על ידו באמצעות מאייר, מר יחיאל וייס. לדבריו,
- 22 המאייר ויתר על זכותו המוסרית באיורים.
- 23 לשיטת הנתבעים, האיורים הועתקו מספר גרמני (ר' סעיף 13 לכתב ההגנה בתביעה נגד ברק,
- 24 סעיף 27 לכתב ההגנה בתביעה נגד לוי, וסעיף 27 לסיכומי משרד התחבורה).
- 25 42. בתצהיר עדותו הראשית בתביעה כנגד משרד התחבורה ציין התובע לגבי האיורים כך (סעיף 5
- 26 לתצהיר):

- 27 "התובע תכנן ועיצב לבדו את כל האיורים הצבעוניים המופיעים בכל אחד
- 28 מספרי ההכנה, ומסר לביצוע את העבודה הטכנית לבעל מקצוע מתאים בתחום
- 29 זה." (ההדגשה במקור - א.ר.ב.).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 בחקירתו הנגדית, כאשר נחקר לגבי האירורים, העיד התובע כך (ר' עמ' 19 שורות 12-18 לפרוט'
2 הדיון מיום 7.11.18) :

3 ש. "אתה איירת את האירורים האלו?"

4 ת. היד המבצעת היה יחיאל וייס. ואני נתתי לו את ההדרכה מה אני רוצה.
5 מה שלקחתי מהאירור הגרמני המקורי והמצב התעבורתי. תא נהג.
6 תלת מימד. איך לבטא את ההיגוי והאיתות במקום אחר לגמרי ואת
7 הנוף בצורה אחרת ואת כלי הרכב בצורה אחרת לגמרי. וזה מה שעשה.
8 הקומפוזיציה שכאן זה המוצר הסופי שלנו אחרי האירור הגרמני.
9 לשאלת ביהמ"ש הוא אייר אותם דרך המחשב. הוא לוקח את המקור.
10 סורק אותו ואז מבצע את השינויים לפי ההנחיות שלי או של כל אחד
11 אחר."

12 בתצהירו של רובינשטיין, שצורף כאמור בסמוך לשמיעת ההוכחות, צוין כי נעשה על ידם שימוש
13 באירורים מספר גרמני (בסעיף 7 לתצהירו) : "... לקחנו מהספר הגרמני ... אירורים רבים".
14 תחילה, התובע העיד בחקירתו הנגדית כי לא ידע על ספר גרמני אלא על אירורים גרמניים. כך
15 בעמ' 23 לפרוט' הדיון מיום 7.11.18 (ש' 5-31) :

16 ש. "בסעיף 24.3 לכתב התביעה שלך אתה אומר שמדובר באירורים אותם
17 אייר התובע עם עוזריו. מי העוזרים שלך וכיצד עזרו?
18 ת. מי שהפך את האירורים כמו שרצינו זה יחיאל וייס.
19 ש. כלומר הוא אייר?
20 ת. לקח את האירור הגרמני...
21 ש. לא ידעתי על זה?
22 ת. כתבתי את זה במפורש. לאן את יכולה לרדת.
23 ש. תציג לי איפה כתבת את זה במפורש בכתב התביעה או בתצהירך?
24 ת. כתבתי את זה באיזה שהוא מקום. כתבתי במפורש שהאירורים האלו
25 הם אירורים גרמניים במקור, בתצהיר עדות ראשית.
26 ש. אני לא ידעתי על הספר הגרמניים עד שהתיישב מר רובינשטיין
27 במשרד?
28 ת. אני לא יודע על ספר גרמני. ידעתי על אירורים גרמניים. דיברתי על
29 אירורים גרמניים כי זה מה שהיה לי. אתמול אני מקבל את התצהיר
30 של רובינשטיין והוא מדבר על ספר גרמני. ועכשיו אני קושר. לא יודע.
31 נראה את הספר. האם זה אותו דבר. אני לא יודע על ספר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 ש. אתה מצהיר שלא ידעת על ספר גרמני עד אתמול?
- 2 ת. לא ידעתי. בדיעבד עכשיו אחרי שאת אומרת לי שרובינשטיין אומר
- 3 ספר גרמני אני נזכר באירוע ששילמנו כסף לתרגום של מבחנים
- 4 גרמניים. האם האיוורים שיש לי הם נגזרת מאותם מבחנים או אותם
- 5 ספר איני יודע. כשיביאו את הספר אוכל לתת תשובה מיד. לא
- 6 השתמשתי בביטוי ספר גרמני אלא איוורים גרמניים.
- 7 ש. אז מדוע בבימ"ש שלום בראשון לציון כשנחקרת ונשאלת- מרבית
- 8 האיוורים בספר לקוחים מהספר הגרמני ואתה משיב הרעיון והאיוורים
- 9 אכן נלקחו מהספר הגרמני. המאייר שלנו שינה ושמנו את זה בספר.
- 10 זה מ 1.2.15?
- 11 ת. יכול להיות שהשתמשתי במושג רחב מדי. יכול להיות שמישהו משך
- 12 אותי להגיד ספר. הוא הפנה לספר ואני חשבתי שזה משהו אחר. אני
- 13 התכוונתי לאיוורים. לא ראיתי ספר. משה מדבר על ספר. ואז יש שני
- 14 קבוצות המבחנים מהם לקחתי את האיוורים.
- 15 ש. מעולם לא ראיתי את הספר הגרמני?
- 16 ת. לא זוכר שראיתי. שילמנו כסף לתרגום חומרים. ונתנו מבחנים לתרגום.
- 17 זה היה מזמן. (ההדגשות הוספו- א.ר.ב.).
- 18 43. רובינשטיין נחקר ואף העיד כי התובע עיין בזמנו בספר הגרמני (בעמ' 80 לפרוט' הדיון מיום
- 19 21.11.2018, ש' 13-17):
- 20 ש"ש. כאשר נחקר מר נצר, הוא הצהיר בבית המשפט כאן שהספר הגרמני
- 21 לא הגיע לידי לעולם. מה התייחסותך לדבר זה?
- 22 ת. הדברים לא נכונים בעליל.
- 23 ש. תאשר לי שראית במו עיניך את נצר מעיין ומדפדף בספר הגרמני?
- 24 ת. בוודאות כן"
- 25 לבקשת משרד התחבורה, הותר לבאת כוחו לשוב ולחקור את התובע בעניין הספר הגרמני.
- 26 התובע אישר בחקירתו הנגדית כי הפתקים על גבי הספר הגרמני הם אכן בכתב ידו. כך, בעמ' 130 לפרוט' הדיון מיום 22.11.2018:
- 27
- 28 ש"ש. מה נצר אני מציגה לך ספר גרמני ושואלת אותך האם הפתקיות
- 29 שמודבקות עליו הן בכתב ידך?
- 30 ת. כן."
- 31 והדברים האמורים מדברים בעד עצמם.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

44. יצוין, כי בספר בורסי כלל לא צוין שמו של התובע, היוצר האירורים. התובע נחקר בעניין והשיב
כך (בעמ' 22 לפרוט' הדיון מיום 7.11.18):

ש. קודם שאלתי האם מה שכתוב בעמוד הראשון של ספר בורסי זה נכון
ואמרת מדויק. כתוב אירורים יחיאל וייס, ושמך לא מוזכר?
ת. נכון
ש. מדוע לא תבעת את בורסי אם אתה איירת בפועל?
ת. מה הקשר של בורסי לאירורים? הוא רק בית דפוס.
ש. לא היית קבלן משנה של בורסי?
ת. כן. הוא לא נגע בזה."

בסיכומיו (סעיף 64), ציין התובע כי נערכו שינויים באירורים הגרמניים ולכן קיימת לו זכות
באירורים כ"זכות נגזרת". אני מקבלת את טענת הנתבעים כי הטענה שהועלתה על ידי התובע
בסיכומיו (בסעיף 64) כי מדובר ביצירה נגזרת הינה בגדר הרחבת חזית אסורה.

מעבר לכך, לאחר עיון באירורים שהופיעו בספר הגרמני (נ/1), אינני סבורה כי אותם השינויים
שנעשו, הופכים את האירורים ל"יצירה" של התובע הראויה להגנת זכויות יוצרים. זאת, בפרט,
כאשר התובע עצמו מציין כי הביצוע של השינויים ממילא נעשה על ידו באמצעות אדם אחר.

אני סבורה כי אין מקום לקבל טענה מפי התובע ל"זכות מוסרית" באירורים אלו, שעה שהתובע
עשה בהם שימוש בלי לכבד את הזכות לייחוס של היוצר המקורי שלהם, ודומני שדי בדברים
אלו על מנת לדחות את הטענה לקיומה של זכות מוסרית של התובע באירורים.

זאת ועוד, ומעבר לנדרש, משעה שהתובע לא רשום בספר בורסי אלא רשום "אירורים: וייס
יחיאל" לא ברור הכיצד אמורים היו הנתבעים לדעת כי התובע הינו, לטענתו, המאיר, ואף
מטעם זה אני סבורה כי לא עומדת לו כלפיהם טענה להפרת זכותו המוסרית באירורים.

לנוכח כל האמור, אינני מקבלת את טענת התובע כי קיימת לו זכות מוסרית באירורים.

23

24 **התרשימים**

45. התובע העסיק אדם אחר, מר סרגיי לוסקטוב, שלדבריו יצר את התרשימים בהתאם להנחיותיו
ומכאן שהזכות המוסרית בהם נתונה לתובע, לטענתו.

מדובר בתרשימים בסיסיים של מצבי תנועה.

בתצהירו ציין התובע בסעיף 5 כך:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 **"התובע תכנן ועיצב לבדו את כל התרשימים הצבעוניים המופיעים בכל אחד**

2 **מספרי ההכנה ומסר לביצוע את העבודה הטכנית לבעל מקצוע מתאים בתחום**

3 **זה. " (ההדגשות במקור – א.ר.ב.).**

4 התובע אף צירף תצהיר של מר סרגיי לוסקטוב אשר הוא בעל המקצוע בתחום הגרפיקה שעסק
5 בכך. לוסקטוב הצהיר כך (סעיף 1 לתצהירו): **"...אני ביצעתי בפועל את הוראות העיצוב והתכנון**
6 **של התרשימים שאותן קיבלתי מיעקב נצר..."**. בהמשך פירט לוסקטוב כי תפקידו בפרויקט
7 היה לשלב את קבצי השאלות, התשובות והמסיחים עם החומרים החזותיים לכל שאלה. לגבי
8 התרשימים ציין כי נצר עיצב לו על נייר את מצבי התנועה של צומת במצבים שונים של פניות;
9 כי בשאלות של מהירות נסיעה נצר יצר לו בסקיצה על נייר את מד האוץ עם צבעי הרקע וסימן
10 השאלה במרכזו; וכי כך היה גם בתרשים ביחס לשאלה בנוגע לשמירת מרחק, והכל כמפורט
11 בתצהירו.

12 46. לוסקטוב העיד בחקירתו הנגדית לגבי אופי העבודה על התרשימים, כאשר מעדותו עולה כי
13 קיבל הדרכה גם מרובינשטיין (עמ' 16 ש' 19-20 לפרוט' הדיון); כי ישב לרוב עם רובינשטיין
14 ונצר ביחד, ורק במקרים חריגים ישב עם נצר בלבד (עמ' 22 מש' 20 ור' גם עמ' 23 למטה); כי
15 האיורים הגיעו אליו כשישב עם המחברים (בעמ' 25); וכי יכול היה להתקשר לרובינשטיין או
16 לנצר כדי לשאול שאלות (עמ' 26). **לסיכום, מעדותו עולה שההנחיה שניתנה לו היתה לא רק**
17 **של נצר, אלא גם של רובינשטיין.**

18 47. עוד עולה מעדותו של לוסקטוב (ר' בעמ' 25-26 לגבי מד אוץ), שהמבנה של מד האוץ הוא
19 מוסכמה בינלאומית.

20 48. המדובר, אם כן, במצב דברים בו התובע, יחד עם רובינשטיין, נעזרו באיש מקצוע מתחום
21 הגרפיקה, אשר הכין תרשימים ממוחשבים בהתאם להנחיות ולתרשימים ידניים של התובע
22 ורובינשטיין. יצויין כי נצר אינו רשום כמי שהינו היוצר של התרשימים בפתיח של ספר בורסי.
23 בנסיבות אלו, לכל היותר יש לראותו כאחד מהיוצרים של התרשימים. כך או כך, המדובר
24 בזכות מוסרית בתרשימים פונקציונליים בעיקרם שנעשו בהתאם להנחיותיו על ידי אחר,
25 כאמצעי המחשה לשאלות.

26 49. זאת ועוד, בפתיח לספר בורסי נרשם **"עימוד ועיצוב גרפי: לוסקטוב סרגיי"**. משעה שהזכות
27 בתרשימים לא יוחסה לתובע, ואף ניתן להבין מהפתיח כי מי שיצר אותם הוא לוסקטוב, אינני
28 סבורה כי התובע יכול לטעון כלפי מי מהנתבעים כי הפרו את זכותו המוסרית בתרשימים, מבלי
29 שהיה באפשרותם לדעת על קיומה הנתען.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

50. סיכומי של דבר, התובע הינו אחד מהמחברים של ספר בורסי ושוכנעתי כי חיבר את השאלות
נשוא התובענה, לכל הפחות בחלקן, ביחד עם רובינשטיין. השאלות נכתבו תוך הסתייעות
בספרות קודמת הקיימת בנושא. חלק מהצילומים ששולבו בשאלות, צולמו על ידי התובע. לא
שוכנעתי כי לתובע זכות מוסרית באיורים ששולבו בחלק מהשאלות. ביחס לתרשימים, הזכות
המוסרית של התובע בהם, ככל שקיימת, מקורה ברמת יצירתיות מוגבלת ולא צוינה כלל
בפתיח לספר בורסי.

7

8 האם הופרה הזכות המוסרית של התובע?

51. לתובע שתי טענות מרכזיות להפרה: טענה לפיה הנתבעים עשו שימוש ביצירות שלו מבלי לתת
לו "קרדיט", וטענה לפיה פגעו בשלמות היצירות.

52. בכל הנוגע לטענות לגבי פגיעה בשלמות היצירה, הטענות של התובע נוגעות, ביחס לכל
הנתבעים, בעיקרן לשינויים שהוכנסו בשאלות (ובכלל זאת בתשובות הנכונות, במסיחים
ובאמצעי ההמחשה) במסגרת מאגר השאלות של משרד התחבורה. לשם דיון בטענות אלו יש
להבין את הרקע להקמת מאגר השאלות שפורסם על ידי משרד התחבורה.

בתצהירי משרד התחבורה פורט כי בורסי זכתה, כאמור, במכרז שפרסמה המדינה לכתיבה
והפצה של ספרי שאלות ללימוד והכנה למבחנים עיוניים לנהיגה. הכוונה היתה שספר השאלות
יהיה הספר הרשמי היחיד, שרק מתוכו תילקחנה השאלות למבחני התאוריה. לאחר פרסום
ספר בורסי, נוצר מצב של עליה תלולה באחוז הנכשלים במבחנים העיוניים של לומדי נהיגה וכן
תלונות וריבוי עררים על תוצאות הבחינות. משרד התחבורה אמנם אישר את ספר בורסי, אולם
עם הזמן הסתבר כי שאלות רבות בו היו לא מובנות או בחלקן לא מתאימות. התקבל הרושם
כי הצוות שעבד מטעם בורסי לא עשה זאת כנדרש, וכי הספר שהתקבל היה לא ראוי לשימוש
מבחינת מקצועיות, כיוון שרמת הקושי של השאלות היתה בלתי אפשרית ולא התאימה לציבור
הנבחנים הרחב (ר' סעיפים 7 ואילך לתצהירו של אהרון). בעקבות זאת, לצורך תיקון וכתיבת
השאלות והתשובות הוקמה ועדה באגף הרישוי. הועדה כללה מומחים בתחום ומר אהרון
שימש כיו"ר הצוות. הסוגיה הנוגעת לליקויים בשאלות במבחני הרישוי הגיעה לבדיקה אצל
מבקר המדינה (ר' אף עדות התובע בפרוטוקול הדיון מיום 7.11.18 עמ' 54 ש' 32 – 33).

באשר לאופן ביצוע עבודת הועדה, בהתאם למפורט בתצהירים של משרד התחבורה, הועדה
התכנסה פעם בשבוע במשך כשנה ועברה על מאגר השאלות הרשמי השייך למדינה.

29 אהרון הצהיר לעניין זה כך :

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

12... עבדנו באופן מאומץ לתקן ולכתוב שאלות תקינות ולהכניס איורים מתאימים להן. לקחנו את השאלות הקיימות בספר בורסי, עברנו שאלה, שאלה; ונאלצנו לשנות, לתקן ולהחליף את רובן של השאלות. אציין, כי השאלות הקיימות (בספר בורסי) היו ברמה שאינה תואמת ומתאימה לנבחנים הנדרשים להיבחן במבחן העיוני. בחלק גדול מאוד מהשאלות, התשובות והמסיחים שונו או הוחלפו, והיה צריך לערוך ולכתוב מחדש. כבר בשלב הראשון, ביטלנו כ-800 שאלות עקב הסיבות האמורות. נאלצנו אפוא – אני ויתר חברי הוועדה – לתקן, לטייב ולשנות את ספר בורסי שהתגלה כספר הכנה שגוי ומטעה בעיקרו.

...

14. תוצאות העבודה הזו, להבנתי המקצועית, היא מערך שאלות חדש, מתוקן ושונה מזה שנכלל בספר של בורסי. מאגר השאלות החדש, משנת 2011 – "מאגר שאלות ותשובות למבחני הנהיגה העיוניים" (להלן: "מאגר השאלות והתשובות של משרד התחבורה") כולל רק שאלות ותשובות מובנות לנבחן האופייני, שיש בצידה תשובה נכונה ומדויקת אחת.

בעקבות עבודתה של ועדת ההיגוי, הוקם, כאמור, המאגר.

53. אהרון צירף לתצהירו רשימת השוואות בין השאלות והתשובות בספר בורסי לבין מאגר השאלות והתשובות של משרד התחבורה (נספח ד' לתצהירו). מההשוואה עולה כי נוספו שאלות חדשות, וכי בשאלות רבות מספר בורסי הוכנסו שינויים בשאלה ו/או בתשובה הנכונה או במסיחים.

העד חיים אלקובי נשאל על ידי התובע לגבי האמור בתצהירו לגבי הקשיים שהתעוררו ביחס לשאלות בספר בורסי והשיב כך (ר' עמ' 44 לפרוט' הדיון מיום 14.11.18, ש' 15-23):

ש. אני מציג לך את הספר של בורסי, מכיר?

ת. ראיתי אותו

ש. עבדתם איתו, ניתחתם אותו ופרסתם אותו ותיקנתם לטענתכם

ת. זה הספר הראשון. הוועדה תיקנה אני ריכזתי את הוועדה ותיאמתי בין חברי הוועדה. הצוות עבד ומידי פעם עזרתי, כשהיו ערעורים על שאלות הבאתי אותם לוועדה שתבדוק אותם. היה שם שאלות שהמסיח בין התשובה הנכונה ללא נכונה היה מאוד דק ואפשר היה להתבלבל והיו הרבה ערעורים על זה. או שהיתה שאלה ששתי תשובות היו נכונות, כאשר מורי נהיגה ומנהלים מקצועיים של בית

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 **ספר התחילו להתלונן לא היתה ברירה אלא לפסול שאלה שבאמת היו**
- 2 **ספקות לגביה."**
- 3 התובע מכחיש כי נפלו פגמים בספר בורסי. לטענתו, הבעיות נבעו ממשרד התחבורה. עוד הוא
- 4 טוען, כי המאגר החדש שפורסם באמצעים השונים, פורסם תוך הפרת זכותו המוסרית.
- 5 54. לאחר ששמעתי את עדי משרד התחבורה, שוכנעתי כי אכן לאחר פרסום ספר בורסי ועריכת
- 6 המבחנים העיוניים בהתאמה לשאלות שבו, נוצרו בעיות של ממש מבחינת שיעור הנכשלים
- 7 ומשרד התחבורה נדרש לתת מענה לכך. זה היה הרקע להקמת הועדה.
- 8 **אינני סבורה כי בנסיבות הללו יש פסול כלשהו בהקמת ועדה מסוג זה ובעדכון מאגר השאלות**
- 9 **על ידה.**
- 10 זכויות היוצרים בשאלות הוקנו על ידי בורסי למדינה (ר' סעיף 18 לחוזה בין המדינה לבורסי,
- 11 נספח א' לתצהיר אהרון). כמו כן, אין מחלוקת כי זכויות היוצרים הוקנו על ידי התובע לבורסי,
- 12 בהתאם להסכם שביניהם (נספח ד' לתצהיר התובע).
- 13 בנסיבות אלו, אינני מקבלת את טענת התובע כי שינוי השאלות וכלשונו "סילופן" פוגע בזכות
- 14 המוסרית שלו.
- 15 הזכות הקבועה בסעיף 46(2) לחוק זכות יוצרים 2007 איננה מונעת כל שינוי ביצירה, אלא רק
- 16 שינויים שיש בהם כדי לפגוע בכבודו או בשמו של היוצר :
- 17 **"46. זכות מוסרית ביחס ליצירה היא זכות היוצר-**
- 18 **...**
- 19 **(2) כי לא יוטל פגם ביצירתו ולא יעשה בה סילוף או שינוי צורה אחר, וכן**
- 20 **כי לא תיעשה פעולה פוגענית ביחס לאותה יצירה, והכל אם יש באילו**
- 21 **מהם כדי לפגוע בכבודו או בשמו של היוצר."**
- 22 **אינני סבורה כי שינוי נוסח השאלות, על מנת להקל על הבנתן על ידי הנבחנים, יש בו כדי**
- 23 **לפגוע בשמו או בכבודו של התובע.**
- 24 התובע אף לא הראה מדוע לטענתו מדובר ב"סילוף" ולא הניח תשתית כי השינויים שהוכנסו
- 25 לא היו ראויים או עיוותו את השאלות.
- 26 55. מעבר לכך, סעיף 50 לחוק זכות יוצרים 2007 קובע בעניין הפרת זכויות מוסריות כך :

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), עשיית פעולה ביצירה הפוגעת בזכות

2 המוסרית האמורה בסעיף 46(2), אינה מהווה הפרה של הזכות האמורה,

3 אם הפעולה היתה סבירה בנסיבות העניין...

4 (ג) לענין סעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט להתחשב, בין השאר, באלה:

5 אופי היצירה שביחס אליה נעשתה הפעולה;

6 אופי הפעולה ומטרתה;

7 יצירתה של היצירה על ידי העובד במסגרת עבודתו או לפי הזמנה

8 המקובל בענף;

9 הצורך בעשיית הפעולה לעומת הפגיעה שנגרמה ליוצר כתוצאה ממנה."

10 משרד התחבורה התרשם, כאמור, כי יש צורך בעריכת שינויים בשאלות על מנת להבהיר אותן

11 לנבחנים. מדובר באינטרס ציבורי ולגיטימי הנוגע לאופי היצירה ומטרתה ומצדיק שינוי בהן.

12 מה גם, שמלכתחילה ההתקשרות והזמנת העבודה מבורסי (אשר התובע פעל מכוחה) נעשתה

13 על מנת לכתוב שאלות למטרה תכליתית של התאמה למבחני התאוריה לקהל הרחב. כך עולה

14 גם מהאמור בסעיף 5.2 להסכם מיום 8.03.2004 בין התובע לבורסי (ר' נספח ד' לתצהיר

15 התובע):

16 "5.2 המו"ל יפרסם את הספרים בצורה וברמה נאותה, ויפיץ את

17 הספרים לקהל הרחב."

18

19 משעה שמשרד התחבורה התרשם שיש צורך בעריכת שינויים והתאמתם לקהל הרחב, היתה

20 לו זכות וחובה לעשות כן.

21 56. זאת ועוד, התובע הוזמן לועדה ובחר שלא להגיע ולקחת בה חלק. התובע אישר בעדותו כי

22 הוזמן. לטענתו, הגיע למשרד התחבורה אולם לא חש בטוב ולכן לא נכנס לדיון. כך בעדותו (ר'

23 בעמ' 27 ואילך לפרוט' הדיון מיום 7.11.18):

24 "ש. מדוע לא הגעת לאף ישיבה של הועדה שישבה לתקן את השאלות

25 השגויות?

26 ת. פעם אחת הזמינו אותי. הגעתי. עברתי מחסום של בדיקה פנימית. היה

27 לי לחץ דם. שתיתי משהו. חזרתי לרכב. נסעתי ואמרתי שאני לא

28 מרגיש טוב. מאז לא התקשרו אלי. לא בטלפון ולא במייל למרות

29 שהוצאנו מכתב בעניין שנגיע למועדים אם יהיה צורך. בדיעבד התברר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 שמשה היה שם כמה פעמים ויום אחד הוא הפסיק ולא הלך יותר. אני
- 2 יודע את זה מהתצהיר שלו.
- 3 ש. ידעת שיש ועדת מתקנת שלא הלכת אליה?
- 4 ת. הם היו צריכים להזמין אותי.
- 5 ש. איפה המכתב שאתה טוען שביקשת מועדים? הצגת אותו בתביעה?
- 6 ת. אני חושב שכן.
- 7 ש. לא קיבלתי אותו. ?
- 8 ת. (ניגש לחפש בחומרים שהביא לדיון). כרגע אני מוצא.
- 9 ש. בכל אופן לא הגעת לועדה?
- 10 ת. לא הגעתי."
- 11 מזכיר הועדה, מר אלקובי, שעדותו היתה אמינה עלי, הביע פליאה כי התובע לא התקשר בעניין
- 12 זה. עוד העיד כי התקשר לתובע והזמין אותו מספר פעמים לפגישות. כך בעדותו של אלקובי (ר'
- 13 בפרוט' הדיון מיום 14.11.18, עמ' 47 ש' 4-28) :
- 14 ת." עם כל הכבוד לך, התקשרתי אליך פעמיים שלוש והזמנתי אותך לשבת
- 15 בוועדה. ותואם איתך שתגיע. אתה פעם אחת ענית לי שאתה לא
- 16 מרגיש טוב ולא תגיע. פעם שניה אמרת שאתה לא יכול להגיע. ופעם
- 17 שלישית גם ענית לי איזה תשובה, ואחר כך לא יכולתי להשיג אותך.
- 18 ואמרתי למזכירת אהרון אהרון שתשיג אותך שתבוא לשבת בוועדה.
- 19 ש. ואם אני אגיד לך שרק פעם אחת דיברנו, יש לך הוכחות?
- 20 ת. אין לי את זה. זה היה לפני שנים. יש לך הוכחה שדיברנו רק פעם
- 21 אחת?
- 22 ש. אני מודה בפעם אחת.
- 23 ת. ואני מודה ביותר מפעם אחת. ואם אתה לא יכול להגיד לי וזכרונך לא
- 24 חד כמו שלך. ואני עונה לבית המשפט על השאלה.
- 25 ש. העלית סיפור.
- 26 ת. אני לא מספר. אני בבית המשפט להגיד רק את האמת וזה מה שאני
- 27 עושה.
- 28 ש. אמרת שאין לך רישומים
- 29 ת. נכון.
- 30 ש. ואני אומר לך שפעם אחת הגעתי למשרד הרישוי בירושלים, עברתי
- 31 את המחסום מגלה המתכות, עלה לי סוכר גבוה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 ת. איזה מחסום מגלה מתכות?
- 2 ש. היה שם מחסום כשעברתי. נכנסתי וישבתי וייצבתי את הסוכר שלי
- 3 וחזרתי הביתה והודעתי לכם שאני לא מגיע.
- 4 ת. לא קבלתי הודעה. וחבל שלא התקשרת כשהגעת כי יש לנו עזרה
- 5 ראשונה ויכולנו לעזור לך. היית רק פעם אחת?
- 6 ש. פעם אחת. ואני מקצר – פעם אחת.
- 7 ת. אני טוען וחוזר שהתקשרתי אליך יותר מפעם אחת. לא זוכר מספר
- 8 טלפון שלך מלפני 8 שנים. לאיזה מספר טלפון התקשרת אלי?
- 9 ש. למשרד הרישוי. ואני לא זוכר את המספר.
- 10 ת. אז אנחנו על אותו משקל."
- 11 57. ככל שהתובע ביקש לוודא שלא יוכנסו שינויים מסוימים לשאלות שבספר בורסי ולא יעשה
- 12 סילוף, ניתנה לו, אם כן, הזדמנות להשתתף בוועדה ולומר את דברו בעניין. אולם, התובע בחר
- 13 שלא לעשות כן.
- 14 סיכומו של דבר, אני סבורה כי השינויים שהוכנסו בשאלות נעשו באופן לגיטימי עקב צורך
- 15 מעשי שהתעורר לעשות כן. לפיכך מדובר בשימוש סביר שהינו מותר בהתאם להוראות סעיף
- 16 50(ב) לחוק זכות יוצרים 2007 ואין לראות בכך משום הפרה של הזכות המוסרית של התובע.
- 17
- 18 הזכות לציון שמו של היוצר (זכות הייחוס)
- 19 58. בסעיף 46 לחוק זכות יוצרים 2007 נקבע כך :
- 20 "46. זכות מוסרית ביחס ליצירה היא זכות היוצר –
- 21 כי שמו ייקרא על יצירתו בהיקף ובמידה הראויים בנסיבות העניין;"
- 22 בכל הנוגע לשאלות, מעדותו של העד אהרון מטעם משרד התחבורה עולה כי אין מחלוקת כי
- 23 136 שאלות נותרו בנוסח שהיה בספר בורסי (ר' בעמ' 57 לפרוט' הדיון מיום 14.11.18). פירוט
- 24 לגבי ההבדלים בין השאלות בספר בורסי לשאלות במאגר ניתן למצוא בטבלה שצורפה לתצהירו
- 25 של אהרון (נספח ד').
- 26 נקודת המוצא הינה, אם כן, כי במסגרת המאגר של משרד התחבורה נכללות שאלות שחוברו
- 27 על ידי התובע, כאשר בחלקן אף מופיע צילום שנעשה על ידי התובע או תרשים שנערך בהתאם
- 28 להנחיותיו. כמו כן, ישנן שאלות אשר נכללו בספר בורסי והוכנסו בהן שינויים. שאלות אלו, הן
- 29 רק חלק מהמאגר הכולל שאלות רבות נוספות (ר' סעיף 29 לתצהיר אהרון ונספח ד' לתצהירו).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

באשר לזכות לייחוס, נשאלת השאלה לנוכח לשון הסעיף, מהם ההיקף והמידה הראויים
בנסיבות העניין?

התובע לא הביא ראיות בעניין זה.

במסגרת עדותו, העיד כי ככל ששמו היה נזכר בפתיח הספר ובמאגר, לא היו לו טרוניות. כך
בעדותו (ר' עמ' 35 לפרוט הדיון מיום 7.11.18) :

ש. אני מבין שחרה לך שלא ק יבלת קרדיט בספר?

ת. כן

ש. ואילו ב 2011 היית מקבל מהמדינה קרדיט בספר לא היינו נוכחים

בתיק הזה?

ת. אתה צודק. "

ובהמשך (ר' עמ' 36 לפרוט' הדיון מיום 7.11.18) :

ש. נשאלת לגבי צורת הקרדיט, גודל, מיקום וכו'. האם קרדיט בפתיח

הספר הוא מספק?

ת. כן

ש. אבל למה לתת קרדיט אם חלק גדול מהספר לא עשית?

ת. אז שיכתבו

ש. שיכתבו מה?

ת. שיכתבו

ש. אולי נכון יותר לכתוב ליד כל תמונה קרדיט?

ת. אז שיכתבו

ש. אבל קומפוזיציה זה עניין אחר לגמרי לטענתך, שילוב של תמונה עם

ציור אז אולי על כל קומפוזיציה צריך לתת 2-3 קרדיטים בגוף הספר?

ת. זה יותר פשוט. שאלו אותי מה זה המספרים האלה ואמרתי שטיפלתי

עם משה מתקנה 1 עד 168. עם הקומפוזיציה. אם היו נותנים את

הקרדיט בספר מעמוד עד עמוד איקס היה נגמר הסיפור.

ש. ציינת שיש גודל מסוים של קרדיט ואמרת שזה בהתאם לחוק. מה

המקור החוקי?

ת. אמרתי שזה יספק אותי ולא אמרתי איפה."

ולענין הפרסום של המאגר באינטרנט (ר' : פרוט' דיון מיום 7.11.2018, עמ' 50) :

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 ש. תאשר לי שנכון שאם באתר משרד התחבורה היה מופיע בקובץ מאגר
- 2 השאלות קרדיט למר נצר אז הכל היה נמנע כי גם מי שהיה מוריד את
- 3 הקובץ היה מוריד יחד עם הקרדיט?
- 4 ת. נכון.
- 5 מכאן עולה, כי לשיטתו של התובע, היה על משרד התחבורה לציין את שמו בפתיח הספר
- 6 והמאגר הממוחשב.
- 7 59. בכל הנוגע להיקף הראוי, משרד התחבורה טוען כאמור כי לא היה צורך לציין את שמו של
- 8 התובע.
- 9 בחקירתו הוצגו לתובע מספר ספרי הכנה לבחינות ובכללם ספר הכנה לבחינות לשכת עורכי
- 10 הדין וספר הכנה לבחינת לשכת רו"ח והתובע אישר כי לא מצוין מי המחבר ולא ניתן לו
- 11 "קרדיט" (ר' עמ' 24-25 לפרוט' הדיון מיום 7.11.18).
- 12 כן מפנה משרד התחבורה בסיכומיו לכך שבעדותו של העד רובינשטיין, הוא התייחס לספר
- 13 שלדבריו הוא ה"אורים והתומים" בתחום וציין כי אין בספר ציון שמות מחברים אלא אזכור
- 14 של העורך המקצועי (ר' עמ' 80-81 לפרוט' הדיון מיום 21.11.2018).
- 15 60. לעניין הזכות לייחוס, ברע"א 12/17 שריר נ' נירית זרעים בע"מ (פורסם במאגרים, 28.3.17.
- 16 להלן: "עניין שריר") נקבע מפי כב' השופט רובינשטיין כך (בפסקה ט"ו לפסק הדין):
- 17 "זכות הייחוס היא הזכות להיות מוכר כיוצר היצירה (ובאנגלית Right of
- 18 Paternity או Right of Attribution). היא נובעת מן ההיגיון ומן ההגינות,
- 19 ולא בכדי זוכה היא להכרה כמעט בכל שיטות המשפט (ראו גרינמן, בעמ' 827;
- 20 פרזנטי, בעמ' 1139-1141 וכן אמל ג' בארין "הזכות המוסרית במשפט
- 21 המוסלמי" קניין רוחני: עיונים בינתחומיים 129, 132 (מרים מרקוביץ-ביטון
- 22 וליאור זמר עורכים, 2015)). מכבר כתב השופט טירקל כי "אדם זכאי ששמו
- 23 ייקרא על 'ילדי רוחו'. זיקתו הרוחנית לאלה כמוה, כמעט, כזיקתו ליוצאי
- 24 חלציו" (ע"א 2790/93 Eisenman נ' קימרון, נד(3) 817, 841 (2000)). מתן
- 25 "קרדיט" ליוצר ביחס ליצירתו חשוב לא רק מפאת כיבוד הקשר בינו לבין
- 26 יצירתו, אלא גם מן הטעם שיש בכך "דחיפה" לבניית המוניטין שלו
- 27 ולהשתכרותו העתידית (ראו רע"א 6141/02 אקו"ם בע"מ, אגודת
- 28 קומפוזיטורים, מחברים ומו"לים למוסיקה בישראל נ' תחנת השידור גלי
- 29 צה"ל, נז(2) 625, 630; טוני גרינמן "הזכות המוסרית – מ-Droit Moral ל-
- 30 Moral Right" יוצרים זכויות: קריאות בחוק זכות יוצרים 439, 486 (מיכאל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

בירנהק וגיא פסח עורכים, 2009; אפורי, בעמ' 347)). הערה לשונית: המילה
"קרדיט" היא כמובן מונח לועזי, והוצע תחתיה באקדמיה ללשון העברית
המונח "מְזָפָה", אך לא חדר לשימוש הרווח. (ההדגשה הוספה – א.ר.ב.).

כמו כן, בפתיח של המאגר תחת הכותרת "דבר המחבר" עליו חתום: "אהרון אהרון מנהל מחוז
ירושלים והדרום יו"ר צוות לחיבור מאגר השאלות..." נכתב כך (נספח ו' לתיק המוצגים של
הנתבעים):

"...מן הטעם הזה הוחלט שמשרד התחבורה יופקד – זו הפעם הראשונה – על
הכנתו של מאגר שאלות ותשובות של מבחני הנהיגה העיוניים. מאגר זה הוא
אפוא המאגר הראשון הרשמי של משרד התחבורה.

...

תודתי נתונה גם לחברי הצוות: מר שלום נאדם, מר חיים אלקובי, מר חנניה
אפנג'ר ולמר דן רנקין..."

לנוכח כל האמור, אני סבורה כי נקודת המוצא היא כי יש לציין את שם היוצר. בפסיקה ניתן
כאמור ביטוי לחשיבות של זכות הייחוס (ר' בעניין שריר).

עם זאת, ההיקף הראוי בנסיבות מקרה זה, הוא לפרט את הדברים כהווייתם. כלומר, אני
סבורה כי מן הראוי היה לציין בפתח המאגר, שהמאגר כולל גם שאלות מספר בורסי שנכתב
על ידי מספר כותבים, כאשר חלקן הובאו כלשונן וחלקן תוך עריכת שינויים, תוך ציון
שמותיהם של מחברי ספר בורסי ובכלל זאת שמו של התובע. אני סבורה כי נכון היה כי משרד
התחבורה היה פונה למחברים, בטרם הפרסום, ומברר עימם האם הם מעוניינים כי שמם
יוזכר באופן האמור, ובא עמם בדברים בעניין. לפיכך, אני סבורה כי מצב דברים שבו כלל לא
נזכר שמו של התובע אכן מלמד כי הופרה זכות הייחוס שהיא חלק מזכותו המוסרית של
התובע. זאת, בפרט כאשר בפתיח לספר צוינו, כאמור לעיל, שמות חברי הצוות.

גובה הנזק

61. התובע מציין כי התביעה שלו היא לפיצויים ללא הוכחת נזק. כך בעמ' 27 לפרוט' הדיון מיום
7.11.18 (ש' 18-23):

"ש. אתה מבקש פיצויים ללא הוכחת נזק?

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 ת. כן
- 2 ש. ופיצויים עם הוכחת נזק?
- 3 ת. ביקשתי ללא הוכחת נזק. כי החוק מאפשר את זה וזה יותר קל.
- 4 ש. זו התביעה שלך?
- 5 ת. כן".
- 6 בתצהירו ערך התובע חישוב לפיו הוא טוען ל-12 הפרות עצמאיות של זכויותיו המוסריות, אשר
7 נעשו בשלוש מדינות שונות, אשר מקנות לו לטענתו זכות לפיצוי בסך של 3,600,000 ₪. עוד יש
8 לפסוק לו, כפי הנטען בתצהיר, סך של 500,000 ₪ פיצויים ללא הוכחת נזק בגין הפרת זכותו
9 המוסרית, 40,000,000 ₪ בגין מחצית מהתקבולים שקיבל משרד התחבורה ו-50,000 ₪ בגין
10 עוגמת נפש, ובסך הכל סך של 44,150,000 ₪.
- 11 אולם בסיכומיו ערך התובע חישוב בגין אי מתן "קרדיט" עבור כל קומפוזיציה בנפרד, וכן בגין
12 "קומפוזיציות" צילום, איור ותרשים, הן בגין אי מתן "קרדיט" והן בגין השינויים שנעשו בהן,
13 תוך שהוא מבחין בין כמות השינויים שנערכו בכל שאלה ואומד את הפיצוי הנדרש, לטענתו,
14 לפי היקף השינויים (ר' מסעיף 309 לסיכומים). בהתאם לחישוב האמור הגיע סך הפיצוי הנדרש
15 בתביעה כנגד משרד התחבורה לסכום של 6,510,000 ₪ בכל מדיה כאשר נדרש פיצוי עבור הפרה
16 נטענת בשלוש מדינות.
- 17 התובע ציין כי בהתאם לדין ההפרות בכל מדיה הן שונות ונפרדות, והפנה בעניין זה לת.א. (י-
18 ס) 3560/09 ראובני נ' מפה (פורסם במאגרים, 6.1.11). מאחר ולטענת התובע מדובר בשלוש
19 מדינות (מדיה מודפסת, מדיה דיגיטלית ואתר משרד התחבורה), הגיע לסך כולל של 19,530,000
20 ₪.
- 21 התובע פירט בתצהירו את טענותיו לגבי היקף ועוצמת הפגיעה בזכות המוסרית שלו כאשר
22 לטענתו הדבר הביא לכך שהשקעתו הכספית הגדולה ירדה לטמיון ולפגיעה במוניטין שלו
23 כמחבר (יחד עם רובינשטיין) של השאלות והתשובות וכיוצר של הצילומים, האיורים
24 והתרשימים. עוד ציין כי למשרד התחבורה נוצר רווח גדול מדמי המבחנים העיוניים.
- 25 התובע ביקש בסיכומיו כי ינתן פסק דין חלקי על סך 500,000 ₪ וכי יותר לו לתקן את כתב
26 התביעה על מנת שיפרע את מלוא הפיצויים המגיעים לו ממשרד התחבורה.
- 27 62. משרד התחבורה טוען, לאי הקטנת הנזק, שיהוי וחוסר תום לב מצד התובע וכי גם אם ישנה
28 הפרה, מדובר בהפרה אחת והפיצוי צריך להיות על הצד הנמוך. עוד נטען כי המדינה לא הפיקה
29 כל רווח כלכלי מהצורך בתיקון ושינוי ספר בורסי השגוי אלא הוציאה הוצאות רבות בשל כך
30 וכי כמפורט בתצהירו של אהרון המדינה לא מקבלת תמורה עבור ספר ההכנה למבחני התאוריה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 וכי אין קשר בין התמורה עבור המבחנים ובין הספר. עוד ציין משרד התחבורה בסיכומיו כי
- 2 אין ולו רמז ראייתי לנזקים ממוניים שנגרמו לתובע ולא ברור מה הבסיס לסכומים הנטענים
- 3 על ידו.
- 4 63. לגופו של עניין, כפי שכבר קבעתי, אין המדובר בסילוף ולכן אין מקום לפיצוי בגין פגיעה
- 5 בשלמות היצירה.
- 6 לגבי הפגיעה בזכות לייחוס, יש להביא בחשבון את השיקולים הרלבנטיים לעניין קביעת גובה
- 7 הפיצוי, כפי שיפורט להלן.

- 8
- 9 **הפיצוי בגין הפרת הזכות המוסרית**

- 10 64. סעיף 56 לחוק זכות יוצרים 2007 קובע לעניין גובה הפיצוי כך :

- 11 **"(א) הופרה זכות יוצרים או זכות מוסרית, רשאי בית המשפט, על פי בקשת**
- 12 **התובע, לפסוק לתובע, בשל כל הפרה, פיצויים בלא הוכחת נזק בסכום**
- 13 **שלא יעלה על 100,000 שקלים חדשים.**

- 14 **(ב) בקביעת פיצויים לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לשקול,**
- 15 **בין השאר, שיקולים אלה :**

- 16 **(1) היקף ההפרה ;**
- 17 **(2) משך הזמן שבו בוצעה ההפרה ;**
- 18 **(3) חומרת ההפרה ;**
- 19 **(4) הנזק הממשי שנגרם לתובע, להערכת בית המשפט ;**
- 20 **(5) הרווח שצמח לנתבע בשל ההפרה, להערכת בית המשפט ;**
- 21 **(6) מאפייני פעילותו של הנתבע ;**
- 22 **(7) טיב היחסים שבין הנתבע לתובע ;**
- 23 **(8) תום לבו של הנתבע.**

- 24 **(ג) לענין סעיף זה יראו הפרות המתבצעות במסכת אחת של מעשים, כהפרה**
- 25 **אחת."**

- 26 משמע, הפיצוי ללא הוכחת נזק, נקבע על ידי בית המשפט לפי נסיבות המקרה. בת"א 2051/04
- 27 ש. אנגל מהנדסים בע"מ נ' קרני (פורסם במאגרים, 15.8.10 להלן : "עניין קרני") אף ציין בית
- 28 המשפט את השיקול של יצירת הרתעה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 באשר להיקף ההפרה, התובע טוען כי מדובר במספר הפרות רב, ומתייחס לכל שאלה, איור,
2 צילום ותרשים בנפרד לענין זה. יש לבחון אם כן, טענה זו של התובע.
3 משרד התחבורה טוען, כאמור, כי גם אם ישנה הפרה, מדובר בהפרה אחת.
4

מספר הפרות או הפרה אחת?

65. התובע מציין בסיכומיו כי מדובר במספר הפרות כמספר ה"קומפוזיציות" שהועתקו. התובע
7 מחשב בהתאם לכך את הפיצוי שלטענתו מגיע לו, בהתאם לסכומי הפיצוי ללא הוכחת נזק.

8 עם זאת, התובע הסכים בעדותו, כאמור, כי די היה באזכור שמו בפתח לספר ובמאגר.

9 66. סעיף 56 לחוק זכות יוצרים 2007, הדן בפיצויים ללא הוכחת נזק, קובע כך :

10 "(ג) לעניין סעיף זה יראו הפרות המתבצעות במסכת אחת של מעשים,

11 כהפרה אחת."

12 מכאן, שהמבחן לעניין השאלה האם מדובר במספר הפרות או בהפרה אחת, עניינו בשאלה האם
13 מדובר במסכת אחת של מעשים.

14 בעוד שהתובע טוען להפרות רבות, משרד התחבורה טוען כי מדובר במסכת אחת של מעשים
15 שיש לראותה כהפרה אחת.

16 אני סבורה כי שעה שמדובר בשאלות עם אמצעי המחשה אשר פורסמו כולן במסגרת של ספר
17 אחד, אין הצדקה להתייחס לכל שאלה ושאלה בנפרד, וודאי שלא להתייחס לכל העתקה או
18 שינוי של אמצעי המחשה שנעשו במסגרת הספר והמאגר, כהפרות נפרדות. המדובר בחלקים
19 של יצירה אחת, ולא בכדי כך גם התייחס התובע עצמו לדברים, באופן בו ציינו את שמות
20 המחברים והצלמים בפתח ספרי בורסי מבלי להבחין כלל מי חיבר איזה מהשאלות ומי צילם
21 כל אחד מהצילומים, וכן כאשר העיד כי היה מסתפק בציון שמו בפתח הספר.

22 עוד לפני ההסדר בחוק זכויות יוצרים החדש בשנת 2007, בו נקבע מפורשות כי יש לראות מסכת
23 אחת של מעשים כהפרה אחת, ניתן ביטוי לגישה זו בפסיקה. כך, למשל, בע"א 3616/92 דקל
24 שרותי מחשב להנדסה (1987) בע"מ נ' חשב היחידה הבין-קיבוצית לשרותי ניהול אגודה
25 שיתופית חקלאית בע"מ, פ"ד נ"א(5), 337 (1997) (להלן: "עניין דקל") התייחס בית המשפט
26 להעתקה של חוברת כמכלול ונקבע כי המדובר בהפרה אחת (ביחס לכל חוברת, כפי שיפורט
27 להלן), מבלי לבחון את כמות הקטעים שהועתקו מכל חוברת. התביעה שם הוגשה, אמנם, לפי
28 פקודת זכות יוצרים, אולם אני סבורה כי ניתן ללמוד מכך גם לענייננו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 בעניין דקל אף נקבע, שהמבחן הראוי לאימוץ בענייננו, הוא מבחן הערך הכלכלי העצמאי (בעמ'
2 348). לפיכך, קבע בית המשפט שם כי כל חוברת שהועתקו ממנה קטעים (כאשר כל חוברת
3 הוצאה במועד שונה והנתונים המופיעים בה עודכנו על ידי התובעת), "מהווה עבודה הראויה
4 להגנה משפטית נפרדת". כך קבע כך (בעמ' 348-349):

5 "... העובדה שהלקוחות מוצאים צורך לקבל עדכונים שוטפים של החוברת,
6 מצביעה על כך שיש בכל חוברת חדשה מידע משמעותי חדש ההופך אותה
7 לבעלת ערך כלכלי נפרד. כל חוברת עומדת בפני עצמה והיא יחידה עצמאית..."

8 בת"א 831/90 סאדר מחשבים בע"מ נ' אלקטו, פ"ד פ"מ(1) 177, 185 (1993) נקבע כך (מפי כב'
9 השופט גינת):

10 "איני מסכים עם בא-כוחה המלומד של התובעת, כי יש להתייחס לכל דיסקט
11 מועתק, בנסיבות העניין, כאל הפרה. המדובר בסדרות של דיסקטים, כאשר
12 כל סדרה מהווה תוכנה אחת. הסדרה "המורה לחשבון", למשל, מורכבת מ-
13 37 דיסקטים, המהווים יצירה אחת ויחידה. הדבר משול לספר אחד המורכב
14 מ-37 פרקים. האם העתקת הספר כולו תהווה 37 הפרות של זכות היוצרים של
15 מחברו? התוצאה אינה מתקבלת על הדעת, שכן הספר הוא יצירה אחת ויחידה.
16 כך גם לגבי התוכנה של המחשב, המורכבת ממספר דיסקטים..."

17

18 ובענין גולני שבו יושם הדין הקודם, נקבע (מפי כב' השופט ארנון) בסוגיה דומה לענייננו כך :

19 "88. טעם נוסף לכך (כך במקור – א.ר.ב) שאין אני מקבל את טענתם של
20 התובעים בדבר היות כל אחד מהקטעים המפרים בגדר יצירה עצמאית המקנה
21 לתובעים זכות עצמאית לקבלת פיצוי סטטוטורי העומד בפני עצמו נעוץ בכך
22 שלאחר בחינתם של הקטעים המפרים הגעתי לכלל מסקנה כי אין לכל קטע
23 מפר ערך כלכלי עצמאי. אני סבור כי כל קטע בודד בפני עצמו אינו מקיים את
24 "מבחן הערך הכלכלי העצמאי" אשר נקבע בפרשת דקל (בפסקה 15 לפסק
25 הדין), ולכן אין מקום להכיר בו כיצירה עצמאית המזכה את בעל זכות היוצרים
26 בה בזכות לקבלת פיצוי סטטוטורי נפרד בגינה. לא למותר לציין כי לטעמי גם
27 לכל אחד מבין ארבעת הספרים שנכתבו על ידי התובע 2 אין ערך כלכלי עצמאי
28 משל עצמו הואיל ומדובר בסדרה שלמה ומובנית של מערכי שיעור, המחולקת
29 ל- 4 ספרים (וכן לקלטות שמע), כך שאין ערך כלכלי עצמאי נפרד לספר בודד

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

מתוך סדרה זו, בהיותו כולל רק חלק קטן ממערכי השיעור הנדרשים לשם
לימוד הקורס לשפה הערבית המדוברת, נושא הספרים, בכללותו.
89. בהקשר זה אציין כי אין בידי לקבל את התנהלותם של התובעים הלוקה
בחוסר תום לב מובהק. התובעים בחרו לנקוט בדרך של פירוק היצירה לגורמים
שונים באופן מלאכותי תוך שהם טוענים כי יש להתייחס לעמודים בודדים
כאל יצירות עצמאיות. בנקיטת צעד כזה, קיוו התובעים לזכות בפיצויים
סטטוטוריים מצטברים בגין כל הפרה נטענת. המדובר בדרך התנהלות פסולה,
הגורמת לניפוחה של תביעה צנועת מימדים לתביעת ענק בסכום של מיליוני ₪
תוך הטלת נטל מיותר על הנתבעים הנדרשים לשאת בהוצאות משפט גבוהות
לצורך קבלת ייצוג משפטי הולם." (ההדגשה במקור – א.ר.ב.)

בהתאמה, הפיצוי בפסק הדין בעניין גולני בגין הפרת הזכות המוסרית אף הוא נפסק כפיצוי
בגין הפרה אחת (ר' סעיף 97 לפסק הדין).

קל וחומר בענייננו, שעה שחל חוק זכויות יוצרים 2007. לעניין זה יש לציין, כפי שאף עולה
מהכתיבה בעניין, כי חוק זכויות יוצרים 2007 הגדיל באופן משמעותי את הסכום שניתן לפסוק
ללא הוכחת נזק לסך של 100,000 ₪ בגין הפרה ואף הרחיב את שיקול הדעת המוקנה לבית
המשפט בעניין זה. השינוי האמור יכול שיביא אף להתייחסות שונה ביחס למתי יש לראות את
ההפרות כנפרדות (ר' ת' אפורי **חוק זכויות יוצרים (2012)** עמ' 455). בפרט, כאשר המחוקק קבע
מפורשות כי יש לראות "מסכת אחת של מעשים" כהפרה אחת.

לפיכך, באשר לעתירה לפיצוי בגין כל שאלה, צילום, איור ו/או תרשים אני סבורה כי אין
לקבלה. ערכם של השאלות, הצילומים, התרשימים והאיורים הוא בהיותם חלק ממכלול,
שהוא הספר כולו. לספר כולו יש ערך כלכלי עצמאי ככזה. **יתרה מכך, לא ניתן לטעון כי פרסום**
של כל שאלה, איור, צילום או תרשים במסגרת המאגר הוא מעשה נפרד ואני קובעת כי
המדובר במסכת אחת של מעשים, כלשון החוק.

יחד עם זאת, ההיקף של מספר השאלות ואמצעי ההמחשה שנעשה בהם שימוש יובא בחשבון
בשקילת גובה הפיצוי בגין ההפרה (השוו : לעניין קרני שם התייחס בית המשפט, מפי כב' השופט
בנימיני, למכלול השיקולים שיש להביא בחשבון לפי סעיף 56 וביניהם אף היקף ההפרה).

אופן ההתייחסות לסוגי המדיה השונים

67. עוד טוען התובע כי ההפרה בוצעה בשלושה סוגי מדיה שונים : מהדורה של ספר כתוב, ספר
דיגיטלי והפרסום באתר של משרד התחבורה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני:

1 בהתאם לעדויות של משרד התחבורה (ר' סעיף 22 לתצהירו של אהרון) הספר הכתוב הופץ
2 באופן מוגבל ביותר: "הספר הפיזי של מאגר השאלות והתשובות של משרד התחבורה הונפק
3 במהדורה קטנת היקף בלבד (כמה מאות עותקים בלבד); כאשר העותקים לא הופצו לציבור
4 הרחב אלא נמסרו לגורמי מקצוע במשרד-בוחנים, מנהלי סניפים וכיו"ב, עותקים בודדים
5 נמסרו לגורמי הרישוי של צה"ל ומשטרת ישראל חינם אין כסף."

6 בנוסף, המאגר הועמד לרשות הציבור חינם ובאופן חופשי באתר של משרד התחבורה ברשת
7 האינטרנט.

8 אני מוצאת כי לא הוכח על ידי התובע כי משרד התחבורה הפיץ את הספר בקובץ דיגיטלי
9 באבחנה מפרסום המאגר באתר משרד התחבורה.

10 עולה מן האמור כי המדובר בהפצה בשני סוגי מדיה שונים.

11 האם יש לראות בפרסום הספר ובהעלאת המאגר לאינטרנט משום שתי הפרות נפרדות?

12 נשאלת השאלה האם ניתן לראות בפרסום המאגר המודפס ובהעלאתו לאתר משרד התחבורה
13 באינטרנט משום "מסכת אחת של מעשים", שעה שהמחוקק קבע מפורשות כי יש לראות
14 "מסכת אחת של מעשים" כהפרה אחת. בענייננו, המאגר שפורסם הוא תוצר של העבודה של
15 הועדה, אשר פורסם בספר שהופץ, כפי שפורט לעיל, באופן מצומצם לעוסקים בתחום ובפרסום
16 נרחב לציבור באתר של משרד התחבורה. **בנסיבות אלו, המדובר במצב דברים גבולי, עם זאת**
17 **ומאחר ובכל זאת קיים שוני בין הפצה בפורמט של ספר לבין העלאה לאינטרנט, אני סבורה**
18 **כי ליתר זהירות יש להתייחס לכך כאל שתי הפרות.**

19 השיקולים לעניין גובה הפיצוי

20 68. כאשר שוקלים את נסיבות ההפרה בעניינו, בשים לב אף לשיקולים שפורטו בהוראות החוק כפי
21 שהובא לעיל, יש לציין ראשית כי מבחינת אופיה, אין המדובר ביצירה שמתאפיינת ביצירתיות
22 מרובה. המדובר בשאלות המבוססות על הוראות חוק בתחום מוגדר ומטבען הן תחומות
23 במסגרתן. הפעולה של משרד התחבורה אשר הוציא מאגר חדש היתה לטובת הציבור ונעשתה
24 כבעלים של זכות היוצרים ולצורך מימוש המטרה שלשמה הוזמנו השאלות מלכתחילה. כאמור,
25 הספר ובכללו השאלות ואמצעי ההמחשה שבהן נעשו על פי הזמנה ונראה כי הצורך הציבורי
26 בעשיית הפעולה של התיקון היה משמעותי. לא שוכנעתי כי משרד התחבורה הפיק רווח מהפרת
27 זכותו המוסרית של התובע, כנטען על ידו.

28 כפי שפורט לעיל, התובע יכול היה בקלות למנוע את נזקו מראש ככל שהיה מגיע לועדה
29 כשהוזמן אליה או בדיעבד, ככל שהיה פונה מיד לאחר הפרסום ומבקש להוסיף את שמו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

69. בנסיבות העניין, אני סבורה כי יש להביא בחשבון את אופן התנהלות התובע בכל הנוגע להעלאת טענותיו ומועד הגשת התביעה. התובע טוען כי מדובר בהפרה שנמשכה שנים. אולם, התובע המתין שנים בטרם הגיש את תביעתו. כאשר נשאל מדוע לא הגיש את תביעתו קודם לכן השיב כך (ר' עמ' 35 ואילך לפרוט' הדיון מיום 7.11.18) :

ש. יש עניין משפטי שנקרא שיהוי. אם אתה יודע על המעשים האלו מ

2008 או בקרבת 2008, מה הסיבה שרק ב 9/16 אתה תובע את מרשיי?

ת. כי הייתי חלק מהתביעה הזו של בורסי. הגשתי תצהירים נגד הנתבעים

והופעתי בבתי משפט 3-4 שנים וחיכיתי לפס"ד של ביהמ"ש בתיקים

ומשניתן פס"ד התחלתי את ההליכים שלי.

ש. הזכויות של בורסי כנגד ברק לא דומות לזכויות של רובינטשיין

והזכויות של רובינטשיין הן אלו שדומות לשלך. ולראיה שאם המתנת

לפסק דין, פסק הדין מלמד שטענות רובינטשיין כנגד ברק נדחו,

וטענות ברק צודקות, אז למה מצאת לנכון לתבוע?

ת. אני מדבר על פס"ד של בורסי נגד החייבים שלך. הוא תבע אותם ב

08'. משנגמרו פסקי הדין ולא ערערו, התחלתי לטפל בחלק שלי.

...

ש. מכתבי התראה טרם הגשת התביעה שיגרת למישהו מהם?

ת. לא

ש. מה הסיבה?

ת. למה אתה מצייר אותם כמטומטמים? הם כותבים מה זה זכויות

יוצרים באתרים שלהם. אני צריך להגיד להם.

ש. אני מציג אותם כתמי לב?

ת. תמי לב??

אני סבורה כי התובע לא נתן הסבר מספק לשיהוי הניכר שבו הוגשה התביעה.

70. כמו כן, שיקול נוסף אותו יש להביא בחשבון נוגע להעדר פנייה של התובע בדרישה לתקן את

ההפרה הנטענת.

ניתן לצפות כי מי שמעוניין כי זכותו המוסרית תישמר, יפנה למי שלטענתו מפר את הזכות

ויבקש ממנו להזכיר את שמו. אולם, התובע אישר בעדותו כי לא פנה למי מהנתבעים במהלך

השנים ועד להגשת התביעה. כך, בחקירתו הנגדית של התובע (ר' בעמ' 35 לפרוט' הדיון) :

ש. אני מבין שחרה לך שלא קיבלת קרדיט בספר?

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 ת. כן
- 2 ש. ואילו ב 2011 היית מקבל מהמדינה קרדיט בספר לא היינו נוכחים
- 3 בתיק הזה?
- 4 ת. אתה צודק.
- 5 ש. האם פנית למדינה בכתב וביקשת לכלול אותך בין מקבלי הקרדיט?
- 6 ת. לא
- 7 ש. האם פנית לברק?
- 8 ת. לא
- 9 ש. פנית ללוין?
- 10 ת. לא פניתי לאף אחד."
- 11 התנהלות זו מפליאה בפרט כאשר במהלך השנים התנהלה תביעה שהוגשה על ידי בורסי כנגד
- 12 לוין, אשר התובע העיד בה והיה מעורב בה (ר': פרוט' דיון מיום 7.11.2018, עמ' 34 - 35) ונשאלת
- 13 השאלה מדוע לא העלה את טענותיו בשלב שבו התבררה תביעת בורסי שנטל בה חלק פעיל.
- 14 כך גם בבוררות שהתנהלה בין ברק למשה רובינשטיין, העיד התובע. בעדותו של התובע שם
- 15 העיד כך (ר' פרוטוקול דיון בוררות מיום 18.3.12 צורף כנספח ז' לתצהירי הנתבעים לוין וברק):
- 16 "... הכל שייך למדינה.
- 17 "הן רכושה הבלעדי של המדינה"
- 18 אבל יש תנאי לזה, אחרי שאנחנו נקבל את זכות ההפצה."
- 19 כפי שמציינים הנתבעים, התובע לא הזכיר אף בעדותו זו את טענתו כי עומדת לו זכות מוסרית.
- 20 לפיכך, מכלול השיקולים מלמד שאין לפסוק את הפיצוי ללא הוכחת נזק בגין פרסום הספר
- 21 והמאגר על הצד הגבוה.
- 22 71. התובע טוען בסיכומיו לפיצוי ללא הוכחת נזק בסך של 20,000 ₪ לכל "קומפוזיציה" מופרת
- 23 בהתאם לחוק זכויות יוצרים 2011. יצוין, כי למרות ההתייחסות ל"קומפוזיציות", משעה
- 24 שנעשו שינויים ציין התובע בסיכומיו סך נפרד של 20,000 ₪ בגין כל שינוי של מסיח או מרכיב
- 25 אחר בנפרד, כאשר ביחס לחלקם הוא ציין כי הפיצוי לו הוא זכאי הוא בסך 10,000 ₪.
- 26 ההגבלה בדרישה של התובע לסך של 20,000 ₪ עבור כל הפרה נטענת נובעת, ככל הנראה, מכך
- 27 שמדובר ביצירה מלפני חוק זכויות יוצרים 2007 ולכן, לשיטת התובע בהתאם להוראת התחולה,
- 28 לעניין התרופות ובכלל זאת הפיצוי המוסכם, חל הדין הקודם. עם זאת, בתביעה ביקש לחלופין
- 29 פיצוי לפי הוראות הדין החדש.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 כפי שכבר נקבע, בענייננו חלות הוראות חוק זכות יוצרים 2007, לפיהן ניתן לפסוק בגין ההפרה
- 2 של זכות מוסרית פיצויים בלא הוכחת נזק בסכום שלא יעלה על 100,000 ₪ בהתאם להוראות
- 3 ס' 56. בענייננו, מדובר כאמור בשתי הפרות מאחר ומדובר בשני סוגי מדיה ולפיכך ניתן לפסוק
- 4 עד 200,000 ש"ח.
- 5 72. סיכומו של דבר, בשים לב למכלול השיקולים אשר פורטו לעיל ובכללם היקף ההפרה ומשכה
- 6 ומאידך התנהלות התובע אשר לא פעל למנוע את ההפרה ובהתחשב בנסיבות והצורך הציבורי
- 7 שבגינם פורסם המאגר והיקף השינויים שנכללו בו, ובהתחשב בכך שהמדובר, כפי שנקבע
- 8 לעיל, בהפרה בשתי מדיות, אני סבורה כי יש להעמיד את הפיצוי לו זכאי התובע בגין תביעתו
- 9 כנגד משרד התחבורה בשל הפרת זכותו המוסרית על סך של 75,000 ₪.
- 10 73. לנוכח האמור, אין צורך להידרש לבקשת התובע, שהועלתה בסיכומיו לתקן את כתב התביעה.
- 11 מה גם שלא מצאתי כל הצדקה לבקשה להורות על תיקון סכום התביעה שהוגשה במסגרת
- 12 הסיכומים. התובע לא נימק מדוע לא הגיש את התביעה על הסכום של 19 מיליון ₪ לו הוא טוען
- 13 בסיכומיו ולא שילם את האגרה המתאימה עם הגשת התביעה. התובע לא הצביע על כל עובדות
- 14 חדשות שנודעו לו במהלך התביעה המצדיקות עתירה לשינוי סכום התביעה במסגרת
- 15 הסיכומים.
- 16
- 17 **התביעה כנגד הנתבעים לוי וברק**
- 18 74. לגבי הנתבעים לוי, נצר טוען כי ההפרה של זכותו המוסרית על ידם באה לידי ביטוי באתר
- 19 שלהם "נהיגה" ומפנה בסיכומיו לנספח ב' לתצהירו בתביעה כנגדם.
- 20 התובע הצהיר (סעיף 92 לתצהיר בתביעה כנגד לוי וכן הצהיר בתצהירו בתביעה כנגד ברק) כי
- 21 צירף לתצהירו תדפיס של קובץ דיגיטלי של המאגר, שעולה ממנו בבירור כי מצוין על גביו איסור
- 22 מוחלט להעתיק את תוכנו או חלק מתוכנו של הקובץ ללא קבלת רשות בכתב מהנהלת רשות
- 23 הרישוי שזו לשונו: "אין להעתיק, לתרגם, לשכפל, לאחסן במאגרי מידע, לשדר, או לקלוט
- 24 בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או אחר שום חלק מתוכן מאגר שאלות זה. לא יעשה שימוש
- 25 מסחרי מסוג כלשהו ללא רשות בכתב מאת הנהלת אגף הרישוי".
- 26 התובע הוסיף כי במענה לבקשה שהפנה במהלך ניהול התביעה למשרד התחבורה, הופנה לקובץ
- 27 דיגיטלי שבו מופיעה אותה אזהרה. המדובר באתר של "קידום".
- 28 לטענת התובע, מאחר ולוי לא קיבלו רשות בכתב ממשרד התחבורה, הרי שלא היו זכאים
- 29 לעשות שימוש במאגר הדיגיטלי, כפי שנעשה באתר שלהם.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 התובע מפרט בסיכומיו את כל ההפרות שבוצעו לטענתו במסגרת האתר אליו היתה ההפנייה
- 2 מהאתר של לוי.
- 3 אף לגבי ברק נטען להפרה באתר "דרך" כאשר לגביו טוען התובע, כפי שפורט לעיל, לפרסומים
- 4 שונים החל משנת 2008. עם זאת, התובע הגביל את תביעתו כנגד ברק לתקופה משנת 2011
- 5 ואילך קרי מהמועד בו החל ברק, לטענת התובע, להעתיק את הספר של משרד התחבורה "מאגר
- 6 השאלות החדש למבחן התיאוריה" (2011)
- 7 75. הנתבעים לוי וברק מציינים כי בפתיח המאגר באינטרנט מובא דבר מנהל אגף הרישוי, מר
- 8 גאנס חמאדה (נספח ה' לתיק המוצגים של הנתבעים) בו נכתב כך :
- 9 **"...מאגר השאלות מופיע באתר האינטרנט של משרד התחבורה בשפות אלו**
- 10 **ועומד לשימוש כל אזרחי המדינה ללא תשלום."**
- 11 כמו כן, בפתיח של המאגר תחת הכותרת "דבר המחבר" נכתב, כפי שצוטט לעיל, מי חברי הצוות
- 12 (נספח ו' לתיק המוצגים של הנתבעים).
- 13 הנתבעים טוענים כי אף אם היו חפצים לתת קרדיט לא יכלו לדעת על מעורבותו לכאורה של
- 14 התובע בהקמת המאגר. הם נסמכו בתום לב על הצהרת מדינת ישראל.
- 15 76. ראשית יש לבחון מה נאמר במאגר אליו הפנו הנתבעים לוי וברק ביחס לאפשרות לעשות בו
- 16 שימוש.
- 17 התובע הפנה לקובץ דיגיטלי מסוג pdf שמצוי במקומות שונים ברשת, שבו נכללת אזהרת
- 18 זכויות יוצרים לפיה לצורך ביצוע פעולות מסוימות כמפורט שם, יש לקבל רשות בכתב מאת
- 19 הנהלת אגף הרישוי (נספח י' לתצהירו כנגד ברק ונספח ו' לתצהירו כנגד לוי).
- 20 אולם, גם אם קבצים כאלו נמצאים במרחבי רשת האינטרנט אין בכך כדי להעלות או להוריד
- 21 שכן לוי וברק העידו כי עשו שימוש במאגר שהופיע באתר הרשמי של משרד התחבורה ואני
- 22 מקבלת את עדותם בעניין זה, שעה שהן אילון והן ברק הפנו מהאתרים שלהם למאגר הרשמי
- 23 של משרד התחבורה.
- 24 77. באשר לעמדת משרד התחבורה ביחס לשימוש שנעשה על ידי הנתבעים במאגר הדיגיטלי
- 25 שהועלה באתר של משרד התחבורה, מעבר לאמור במאגר עצמו, ניתן אף להפנות לעדותו של
- 26 אהרון אהרון (ר' עמ' 65 לפרוט' הדיון מיום 14.11.18) :
- 27 **"ש. ציינת שבצורה מכוונת לא הייתה הגבלה של זכויות יוצרים כי כל**
- 28 **הזכויות שייכות למדינה.**
- 29 **ת. כן.**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 האם נכון שלשיטתכם היה בסדר שכל אחד יקח את המאגר הזה
- 2 בהתאם לצרכים שלו.
- 3 ת. רצינו בכך. שכל אדם שירצה יתעדכן בחוק ובתמרימים, ולכן לא כתבנו
- 4 כל הזכויות שמורות כי רצינו להגביר את הבטיחות. לא ציינו שכל
- 5 הזכויות שמורות לנו. (ההדגשה הוספה – א.ר.ב.).
- 6 בחקירתו הנגדית של מר לוין, הוא הסביר והדגים את אפשרות ההורדה של הקובץ מאתר משרד
- 7 התחבורה (ר' עמ' 99 לפרוט' הדיון) :
- 8 ש. אתה אומר שהורדת את כל הקבצים מהאינטרנט מאתר משרד
- 9 התחבורה, ושם אין אזהרה על זכויות יוצרים, זה נכון? יש התראה או
- 10 לאו? כאשר הורדתם את הקבצים הדיגיטליים לא הייתה אזהרת זכות
- 11 יוצרים?
- 12 ת. כדי שיהיה ברור למרות שזה נמצא בדיוק באותה צורה באתר משרד
- 13 התחבורה. אני מציג על צילום מהאתר ואפשר לראות את זה במחשב
- 14 הנייד. אתה נכנס לאתר מאגר שאלות תיאוריה אתה מקבל כך בגוגל,
- 15 של משרד התחבורה, אתה מזהה שזה משרד התחבורה לפי הסמלים
- 16 אתה רואה שכתוב TQ.MOT.GOV.IL, כשאתה נכנס לאתר יש
- 17 קודי של קניין רוחני באינטרנט, שונים מקודים של ספרים. כשאתה
- 18 נכנס לאתר בחלק התחתון, יש את הצורה שמאגר השאלות מופץ בו.
- 19 אתה רואה שכתוב בחלק התחתון – "ערוץ ההפצה של מאגר
- 20 השאלות" rss אתה רואה שיש קובץ ובו כתוב להורדת המאגר, וכתוב
- 21 קישור למאגר. כשאתה מסתכל בכל אתר אינטרנט יש פסים למעלה
- 22 ולמטה, שהם אומרים מה תנאי השימוש ומי כתב את המאגר וכו'. אם
- 23 אתה מסתכל על הפס למעלה, כתוב אודות, דרך אגב פה היה צריך לתת
- 24 קרדיט ואם נותנים קרדיט אז זה המקום לתת קרדיט. אם אני לוחץ
- 25 על "אודות", אני רואה מה רוצים ממני באתר ומה הדרישות. כתוב
- 26 "כיצד ניתן להשתמש במידע המופיע באתר". ומודגש "המשתמשים
- 27 באתר הנזכר לעיל, מקבלים יד חופשים לפיתוח יישומים ומערכות
- 28 המבוססות על המידע המפורסם בו". בחלק התחתון באתרי
- 29 האינטרנט שאתה לבטח מכיר, מופיעים תנאי שימוש באתר. אתה
- 30 יכול לראות זאת בפס הראשון התחתון בתנאי שימוש באתר כתוב,
- 31 "שימושים מותרים", אני קורא את השימושים המותרים, "אתה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

רשאי להעתיק את המידע להפיץ אותו להעמיד אותו לרשות לציבור
לשדר אותו, לבצע שינויים טכניים במידע, וליצור ממנו יצירות נגזרות,
בכל מדיום או פורמט. אתה רשאי לעשות שימוש במידע באופן
מסחרי, ובאופן שאינו מסחרי." (ההדגשות במקור – א.ר.ב.)

כך גם חכמון, שעבד עם לוי, הצהיר (בסעיף 14 לתצהירו) כי בשנת 2014, לאחר שפורסם אתר האינטרנט החינמי של משרד התחבורה, החליטו לעשות "לינק" מאתר Nehiga למאגר באתר של משרד התחבורה. המדובר בקובץ RSS. הכניסה לקישור מצד משתמשים באתר Nehiga לא היה כרוך בתשלום.

בעדותו בפני העיד לגבי האפשרות לעשות שימוש במאגר של משרד התחבורה (ר' עמ' 136 ואילך לפרוט' הדיון) :

ש. האם היית ער לכך שמשרד התחבורה אסר שימוש מסחרי בתוכן כלשהו או חלקו מסוג כלשהו של המאגר הדיגיטלי שלו, ללא רשות בכתב של מנהל אגף הרישוי?

ת. להיפך – מופיע באתר איפה שהמאגר הדיגיטלי נמצא במשרד התחבורה, מופיע שניתן להשתמש במאגר דרך פרוטוקול RSS והורדת קובץ מסוג XML, לשימוש הציבור הנרחב, בין אם זה אישי, פרטי, מסחרי. בקיצור, שום הגבלה. זה מופיע עד היום אגב באתר שלהם.

ש. האם אתה הוא זה שהעתיק את תוכנו או חלק מתוכנו של המאגר הדיגיטלי של משרד התחבורה לאתר נהיגה?

ת. מה זאת אומרת העתיק? אני השתמשתי בפרוטוקול RSS שהוא ערוץ ההפצה של התוכן בין האתרים.

ש. מי נתן לך רשות בכתב מטעם משרד הרישוי להעתיק את זה?

ת. אף אחד. אין צורך.

ש. הראו לך אישור כזה?

ת. יש באתר.

ש. מי הראה לך? אתה ראית אותו?

ת. כן. הוא מופיע עד היום באתר. אפשר לפתוח את האתר. אני אראה לך גם, ברגע זה.

ש. אז כשהורדת אותו?

ת. אותו דבר. לא השתנו התכנים. התכנים לא השתנו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 ש. גם בשנת 2011, כשהורדת?
- 2 ת. ב – 2011, כשהתחברנו לערוץ ה – RSS כדי לקבל את המאגר, לא היה
- 3 שום איסור שימוש, ולהיפך, אישרו להשתמש בתכנים, בין אם זה
- 4 מסחרי או פרטי, כפי שזה היום.
- 5 לשאלת ביהמ"ש, ערוץ RSS זה ערוץ הפצה, זה פרוטוקול בינלאומי
- 6 להפצה של תוכן. ערוץ RSS המשמעות שלו זה rich site summery ,
- 7 זהו ערוץ הפצה, פרוטוקול מוסכם בינלאומי להפצה של תוכן. זאת
- 8 אומרת שבמידה ואני שם אפשרות כזו באתר שלי, המשמעות היא
- 9 שאני רוצה שיתחברו אלי מכול העולם וישאבו ממני את המידע באותו
- 10 ערוץ שאני מוכן להפיץ אותו. זה המשמעות של ערוץ ההפצה הזה. כל
- 11 אתרי החדשות, CNN, YNET וכן הלאה, יש להם פרוטוקול RSS
- 12 שאומר קחו ממני מידע ותפיצו אותו.
- 13 לשאלת ביהמ"ש, לא צריך להעתיק את התוכן אלא מתחברים לערוץ,
- 14 מקבלים את המידע ואז מציגים אותו איפה שאתה רוצה, באיזה
- 15 פורמט שאתה רוצה. אתה לא יכול להתערב בזה, אתה לוקח את המידע
- 16 ומציג באתר שלך. אם משתנה משהו בתוכן, השינוי מופיע גם אצלי.
- 17 לאחר ששמעתי את העדויות של לוי וחכמון בעניין, וראיתי את הקישורים, שוכנעתי כי מדובר
- 18 בקישור לאתר משרד התחבורה. באתר משרד התחבורה אין כל מגבלה על חיבור אליו, ההיפך
- 19 הוא הנכון.
- 20 78. באשר לאתר של ברק, התובע הצהיר כי ברק הפר את זכותו המוסרית של התובע, באמצעות
- 21 שימוש בשאלות מתוך מאגר משרד התחבורה באתר של ברק. עוד הצהיר כי "הנתבע גובה
- 22 תשלום מלקוחותיו העושים שימוש ב"אתר דרך" המפר" (ר': ס' 46 לתצהיר התובע).
- 23 ברק מפרט בסעיפים 47 ואילך לתצהירו לעניין השימוש שנעשה על ידו במסגרת אתר "דרך"
- 24 במאגר השאלות. בהתאם למפורט בתצהירו, הוא נענה להודעות הרשמיות של משרד התחבורה
- 25 להשתמש בחומרים המועלים באתר, ובכלל זה במאגר השאלות. עוד ציין כי משרד התחבורה
- 26 פרסם כי הוא בעל כל הזכויות בחומרים. כן הצהיר כך :
- 27 "48. אבקש להבהיר כי באתר "דרך" קיימת שיטה ייחודית ללימוד נהיגה. יש
- 28 להבדיל בין פרסום שאלות ותשובות לבין לימוד ממשי על דרך ההמחשה
- 29 וההסבר כפי המבוצע באתר ובתשלום. מאגר השאלות והתשובות אשר פורסם
- 30 באתר האינטרנט של משרד התחבורה פורסם באתר "דרך" וגישת משתמשי
- 31 האתר אליו היתה ועודנה חופשית וללא תשלום. ניתנה גישה חופשית לכל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 משתמש, רשום או אקראי, לקרוא ממאגר השאלות שהפיץ משרד התחבורה.
2 למשתמשים עמדה האפשרות ללמוד בצורה ממוקדת ושונה מאשר שינון
3 שאלות ותשובות באמצעות שיטות ייחודיות שהוטמעו באתר והן פרי פיתוחי
4 ואלו בלבד בתשלום.
5 הוספת מאגר השאלות לאתר לא הוסיפה, לא הגדילה ההכנסות ולא שינתה
6 את מתכונת פעילות האתר, אלא כשירות לתלמידי הנהיגה ותו לא, מבלי
7 שנזקף לי כל רווח מכך, אלא ההפך הוא הנכון, שירות שניתן ללא תשלום
8 הקטין את הכנסות אתר מהשירותים בתשלום." (ההדגשה הוספה – א.ר.ב.).
9 בחקירתו הנגדית העיד ברק לגבי השימוש שנעשה על ידו בחומרים מהאתר של משרד
10 התחבורה. כך, בעמ' 116 ואילך לפרוט' הדיון :

11 "ש. השאלות של משרד התחבורה נמצאות באתר שלך, זה נכון?
12 ת. השאלות של משרד התחבורה נמצאות אצלי באתר ברשות שהמדינה
13 נתנה בשנת 2011, פרסמה את זה באתר שלה. אתמול הראו לך את
14 הדברים האלו אני מפנה לצילומים של אתר משרד התחבורה שאיתמר
15 לוי הראה אתמול בעדות שלו, וכתוב כאן בין היתר, אני לא רוצה לחזור
16 על מה שאמר איתמר אתמול, "שימושים מותרים, אתה רשאי
17 להעתיק את המידע, להפיץ אותו להעמיד אותו לרשות הציבור, לשדר
18 אותו, לבצע שינויים טכניים במידע וליצור ממנו יצירות נגזרות"
19 ומערכת המבחנים שלי זה בהחלט יצירה נגזרת. "בכל מדיום או
20 פורמט אתה רשאי לעשות שימוש במידע באופן מסחרי ובאופן שאינו
21 מסחרי" וזה מה שנעשה מהיום שהתביעה מתייחסת אליה, 2011.
22 ש. לא קיבלתי תשובה ישירה. אני חוזר על השאלה, האם השאלות של
23 מבחני התיאוריה באתר שלך, הם מהאתר של משרד התחבורה, ואתה
24 בנית מערכת נוספת משוכללת להליכי בחינה, אבל כל החומרים שלך
25 הם מאתר משרד התחבורה, זה נכון?
26 ת. זו פעם שניה שאני עונה לשאלה הזאת, הפרוטוקול יוכיח. בכל עמוד
27 הבית שמרכז את חומר הלימוד מופיעים ארבעה פרקים ובכל פרק
28 כתוב ליד הפרק, פרק א' תמרוקים, השאלות במאגר הן ממאגר
29 השאלות של משרד התחבורה. זה כתוב גם בכל הפרקים הנוספים ב'
30 ג' וד', וכתוב שהשאלות הן ממאגר השאלות של משרד התחבורה."

31 79. לוי וברק טוענים כי בנסיבות אלו אין לראותם כמי שהפרו את הזכות המוסרית של התובע.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 בסעיף 58 לחוק זכויות יוצרים נקבע כך :

2 "הופרה זכות יוצרים או זכות מוסרית, ואולם המפר לא ידע ולא היה עליו

3 לדעת, במועד ההפרה, כי קיימת זכות יוצרים ביצירה, לא יחויב בתשלום

4 פיצויים עקב ההפרה."

5 התובע טוען כי הנתבעים ידעו על כך שהיה בין כותבי השאלות שבמאגר.

6 אולם גם לו היה מוכיח טענה זו, אין בכך כדי ללמד על כך שהיה עליהם לדעת בדבר זכותו

7 המוסרית בחלק מהשאלות שפורסמו במאגר הרשמי.

8 התובע עצמו אף לא תרם בהתנהגותו. הוא לא פנה לנתבעים ולא טען בפניהם כי הם מפירים את

9 זכויותיו, כפי שהודה בחקירתו כאמור לעיל (פרוט' מיום 7.11.2018 עמ' 35 – 36) :

10 ש. האם פנית לברק?

11 ת. לא

12 ש. פנית ללוין?

13 ת. לא פנית לאף אחד.

14 ש. מכתבי התראה טרם הגשת התביעה שיגרת למישהו מהם?

15 ת. לא

16 ש. מה הסיבה?

17 ת. למה אתה מצייר אותם כמטומטמים? הם כותבים מה זה זכויות

18 יוצרים באתרים שלהם. אני צריך להגיד להם. "

19 לנוכח כל האמור, אני מקבלת את טענת לוין וברק כי משעה שהמדינה התירה מפורשות לעשות

20 כל שימוש במאגר, אין לחייבם בפיצוי. אני סבורה כי הם רשאים ליהנות מההגנה הקבועה

21 בסעיף 58 לחוק.

22 80. עוד יש להוסיף כי משמדובר בקישור לאתר בנסיבות אלו, ניתן אף לומר כי אין המדובר כלל

23 בהפרה של הזכות המוסרית. זאת, מהטעם שכפי שכבר צוין, הזכות של היוצר היא כי שמו

24 "ייקרא על יצירתו בהיקף ובמידה הראויים בנסיבות העניין". התובע לא הוכיח כי במסגרת

25 הפנייה לאתר אחר, יש לציין את קיומה של זכותו המוסרית של היוצר. קל וחומר, כאשר מדובר

26 בנסיבות שבהן היוצר יצר חלק מהשאלות, והשאלות נכללו במאגר רשמי של מדינת ישראל

27 שאליו נעשית ההפנייה ומצוין בו באופן מפורש כי זכויות היוצרים הם של המדינה.

28 כך גם לגבי השימוש שנעשה על ידי ברק בחומרים ממשרד התחבורה, בהתאם לרשות שניתנה

29 על ידי משרד התחבורה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוין ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

1 מעיון בפסיקה עולה כי הנסיבות בהן מוטלת אחריות בגין הפרת זכויות יוצרים על מי שעשה
2 קישור לאתר מפר, הן מוגבלות. יפים לעניין זה דבריו של השופט ע' גרוסקופף בת"א (מרכז)
3 567-08-09 א.ל.י.ס. אגודה להגנת יצירות סינמטוגרפיות (1993) בע"מ ואח' נ' רוטר.נט בע"מ
4 ואח' (פורסם במאגרים, 8.8.2011) :

5 45". מודעותו של בעל אתר בו מתנהל פורום לכך שבאתר כזה או אחר
6 ברחבי האינטרנט מתבצעת פעילות של הפרת זכויות יוצרים,
7 להבדיל ממודעותו לעצם העובדה הכללית שבאינטרנט מתבצעות
8 הפרות של זכויות יוצרים, היא, במקרה הרגיל, עניין שקשה
9 להניחו. אף העובדה שבאתר הושם קישור לאתר מפר זה, לא
10 מקימה במקרה הרגיל מודעות מסוג זה, אלא אם כן ניתן להוכיח
11 כי בעל האתר ראה את ההודעה הספציפית הכוללת את הקישור,
12 והבין כי הקישור הוא להעתק מפר של היצירה. לפיכך, מודעות
13 כזו של בעל האתר בו הוצב הקישור המפר לפעילות המפרה ניתן
14 להוכיח, במקרה הרגיל, רק באמצעות מתן התראה לבעל האתר על
15 קיומו של קישור לאתר המפר (ודוק, גם מודעות כללית לקיומו של
16 נוהג מצד הגולשים להציב קישורים לאתרים מפרים אינה שקולה
17 לידיעה בפועל של בעל האתר. השוו, Viacom, Inc. v. Youtube,
18 (Inc. 718 F. Supp. 2d 514 (S.D. N.Y., 2010)). (ההדגשה
19 הוספה - א.ר.ב.)

20 לפיכך, אני סבורה כי על מנת שתהיה לתובע טענה כלפי לוין וברק כי הקישור (Link) לאתר
21 משרד התחבורה מפר את זכותו המוסרית של התובע היה על התובע לתת להם התראה על
22 קיומו של קישור (Link) לאתר מפר.

23 לא למותר לציין כי, כפי שפורט לעיל, בהליכים קודמים שבהם העיד התובע, בתביעת **בורסי**,
24 כאשר נחקר לגבי סוגיית זכויות היוצרים, כלל לא הזכיר את טענתו לקיומה של זכות מוסרית
25 שלו (ר' עמ' 50 לפרוט' הדיון שם, המצורף כנספח ח' לתצהיר הנתבעים וכך גם בבוררות בין
26 ברק למשה רובינשטיין שגם בה העיד, כמפורט לעיל).

27 ניתן להפנות לעניין זה אף לעדותו של ברק, אשר התובע חקר אותו בעניין זה (ר' עמ' 123 ואילך
28 לפרוט' הדיון) :

29 **ש"ש. האם לשיטתך אני התובע הצהרתי במפורש כי זכויותיה המוסריות הן**
30 **של מדינת ישראל?**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 ת. מכל מה שכתוב פה, כל הזכויות שלך מה שאתה אמרת בדיונים
- 2 שהתקיימו בהליך שלי ושל רובינשטיין, אתה הוזמנת כעד, ישבת
- 3 מולי, ישבנו בחדר קטן ולא גדול, לא באולם ביהמ"ש אלא בוררות,
- 4 ונשאלת מס' פעמים לגבי הזכויות וזה מה שאמרת – שאלו אותך, הכל
- 5 שייך למדינה? אתה אמרת כן, הכל שייך למדינה, רק יש לזה תנאי
- 6 אחד שנקבל את זכויות ההפצה. אגב, זה אותן זכויות הפצה שהעברת
- 7 לי. אבל זה לא כ"כ לעניין. את אותן זכויות הפצה העברת לי בסופו של
- 8 דבר. בפירוש אתה ומשה רובינשטיין. אתה מתכחש?
- 9 ה. האם כתוב שם זכויות מוסריות שלי?
- 10 ת. אני לא יכול לצטט מה שלא כתוב. אם אנחנו מסתכלים על מה שכתוב
- 11 להבנתי כשאתה אומר זכור לי שבמסגרת ההסכם שלנו עם משרד
- 12 התחבורה אנו שומרים על סודיות מוחלטת על כל החומר שאנחנו
- 13 כותבים ומעבדים ורק לאחר אישור משרד התחבורה להפצה והדפסה
- 14 החומר יהיה שייך לכל דכפין ובאותו מעמד. זה מה שאתה אומר.
- 15 לאחר אישור החומר המועבד שאושר להדפסה, כך אתה אומר, אנו
- 16 מוותרים על הזכויות שלנו כיוצרים של החומר ואתה עוד אומר מה לא
- 17 בסדר? אני יושב מולך, שומע את הדברים האלה, וזה בערך היה ב2010
- 18 בהליך שלי מול רובינשטיין, אתה בעצם בא ואומר לי שם תקשיב, אין
- 19 לי זכויות, הכל העברתי, 6 שנים אחרי זה אתה בא ותובע אותי – הזוי.
- 20 ה. האם אני וויתרתי על הזכות המוסרית? האם המילה הזו נאמרה
- 21 בפרוטוקולים שאתה מצטט אותם?
- 22 ת. שואל אותך עורך דין אילן שרון שייצג אותי שם "שי ברק מעלה את
- 23 האתר שלו 3 חודשים אחר כך אין לכם זכויות" ואתה עונה לו "לי אין
- 24 שום דבר" – אז למה אתה לא עונה לו לא הזכויות המוסריות עדיין
- 25 שלי? אתה עונה לו שאין לך שום זכויות ושום דבר. הכל צורף
- 26 במסמכים ובנספחים כמו שצריך, עבודת עו"ד של ממש."
- 27 וכך גם בהמשך חקירתו הנגדית (ר' עמ' 127 לפרוט' הדיון):
- 28 ה"ש. את ה101 שאתה העתקת ממני – אתה העתקת ממשרד התחבורה. אני
- 29 מציין את המספרים. משרד התחבורה העתיק ממני.
- 30 ת. אז תפנה למשרד התחבורה. אם העתקתי ממשרד התחבורה? אני
- 31 בפעם ה16 מיליארד היום – עשיתי שימוש ברשות בחומרים שמשרד

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

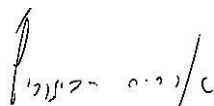
ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוי ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :

- 1 התחבורה מפרסם וכמוני עושים את זה מידי יום לפחות עוד 500 איש
- 2 שמפרסמים לקהל שלהם את מאגרי השאלות. אתה יצאת מהתמונה
- 3 אחרי התצהירים שאמרת שברגע שהעט עלתה למעלה אין לך יותר
- 4 שום זכות. זה מה שאתה אמרת מולי."
- 5 כפי שכבר צוין, התובע הודה כי כלל לא פנה לנתבעים בטענה להפרה של זכותו המוסרית
- 6 בטרם הגיש את תביעתו כנגדם.
- 7 81. לנוכח כל האמור, לא שוכנעתי כי הנתבעים לוי וברק אחראים לפצות את התובע בגין פגיעה
- 8 בזכות המוסרית, כנטען על ידו.
- 9 לפיכך, הדיון בטענות התובע ביחס להיקף ההפרה הנטענת על ידי כל אחד מהנתבעים, כמו
- 10 גם הדיון ביתר טענות ההגנה של לוי וברק, מתייתר.
- 11 82. סיכומי של דבר, בתיק 29515-11-15 אני מחייבת את משרד התחבורה לשלם לתובע את הסך
- 12 של ₪ 75,000. בנוסף לכך לעניין ההוצאות, בשים לב לפער בין הסכום שנתבע לסכום שנפסק,
- 13 אני פוסקת לתובע סך של 2,000 ₪ בגין החזר אגרה וכן בגין הוצאות ניהול ההליך אני פוסקת
- 14 לתובע סך נוסף של 4,000 ₪.
- 15 התביעה בתיק 4317-09-16 נדחית. התובע ישא בשכ"ט עו"ד של הנתבע בסך כולל של 20,000
- 16 ₪.
- 17 התביעה בתיק 4257-09-16 נדחית. התובע ישא בשכ"ט עו"ד של הנתבעים, ביחד ולחוד, בסך
- 18 כולל של 20,000 ₪.
- 19 הסכומים ישולמו תוך 60 יום מהיום. ככל שלא ישולם מי מהסכומים במועד ישא הפרשי
- 20 הצמדה וריבית כחוק מהמועד לתשלום ועד התשלום המלא בפועל.
- 21 המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.
- 22 זכות ערעור כחוק.

ניתנה היום, ז' ניסן תש"פ, 01 אפריל 2020, בהעדר הצדדים.

איריס רבינוביץ ברון, שופטת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 4317-09-16 נצר נ' ברק

ת"א 4257-09-16 נצר נ' לוינ ואח'

ת"א 29515-11-15 נצר נ' משרד התחבורה/המינהל לבטיחות בדרכ ואח'

תיק חיצוני :